

Promise

Voor bijbels denken in de (gezondheids)zorg 20e jaargang nr. 2 (april 2004)

In dit nummer

Verslaving en volwassenheid
Kabbala
Alternatieve geneeskunde
Opvoeding deel 1

Losse nummers €2,50

9 771383 029001

Verstaving en

Dit artikel gaat over het rampzali-ge falen om volwassen te worden bij het begin van verstavingen. Er worden drie factoren beschreven die tot steeds meer moeilijke en ernstige problemen leiden. Tot slot worden enkele implicaties voor geloofsge-meenschappen op een rijtje gezet.

Aan het begin van verstavingen ziet men meestal dat het erg moeilijk is om een zeke-re mate van volwassen rijpheid te bereiken. Meestal is dit op de leeftijd van twaalf of dertien jaar of als er nog eerder volwassenheid gevraagd wordt aan een kind. Het essentiële verschil tussen kinderlijke en vol-wassen rijpheid is, dat men vanuit een indi-viduele identiteit overgaat naar een groeps-identiteit. Het is erg belangrijk dat alle jongvolwassenen thuis zijn en behoren tot een groep die ze ervaren als 'mijn groep of volk'. Deze groep leeft voor meer dan zich-zelf en beschermt de overdracht van het leven van de ene generatie naar de andere. Mensen die voor een doel leven wat groter is als henzelf, hebben de neiging om meer 'edelmoedig' en geduldig te zijn met de jon-gere generaties. Als een jongvolwassene er niet in slaagt tot een groepsidentiteit te komen, wordt hij vaker een zonderling, een 'outcast' die individueel geïsoleerd is, of hij wordt deel van een groep die alleen gebruikt en misbruikt in plaats van het geven van voldoening. Een mislukking om de volwassen rijpheid te bereiken betekent ook altijd een mislukking om tot een gevende levensinstelling en groepsidentiteit te behoren, om zo zichzelf én anderen vol-doening te geven. Dit mislukken wordt vaak veroorzaakt doordat de tienerager de benodigde hersentraining ontbreekt. Het gebrek aan 'onderlinge voldoening' is diep ingeworteld in pseudo-volwassenen. Voor een onvolwassene geldt de logica: slechts één van ons kan maar voldoening krijgen. Ik eerst, dan jij als je al aan die voldoening toe komt. Om erop voorbereid te zijn om die wederzijdse voldoening te bereiken op dertienjarige leeftijd, moeten kinderen voordien al veel ervaringen hebben in het zichzelf voldoening te geven.

Niet geofende hersenen leiden tot mislukkingen

Het niet leren van wat voldoening geeft is niet de enige factor die kan leiden tot een catastrofale mislukking om die volwassen rijpheid te bereiken. Hoe eerder problemen zich in het leven van een kind opdoen, des te ernstiger zijn de gevolgen. Er zijn drie belangrijke niveaus van ongetrainde herse-nen, die op een steeds dieper niveau toegevoegde problemen veroorzaken. Als we beginnen met de tijd waarop verstavingen manifest worden en zo terugkijken zijn er drie fases:

1) Het niet aanleren van vaardigheden in de jeugd zoals:

- a) Zelfbeheersing over de nucleus accumbens.
- b) Leren wat voldoening geeft.

Zelfbeheersing van de nucleus accumbens betekent dat we hersenpijn en ons 'hunke-ringcentrum' moeten bestrijden. Dit kleine zenuwgebied 'schreeuwt' heel hard: "We gaan absoluut dood, als we niet krijgen waar we naar verlangen". Door uitstel van beloning leren we dit centrum, de nucleus accumbens te temmen en onze verlangens en driften te weerstaan. Kleine kinderen schreeuwen alsof ze dood gaan als ze niet binnen dertig seconden voedsel krijgen, als hun nucleus zegt dat ze hongerig zijn. Kin-deren moeten leren te wachten op hun voedsel en verzorging. Als kinderen leren om hun verlangens te temmen vóór de puberteit hebben ze een gemakkelijker leer-proces tegen de tijd als de sekshormonen

de nucleus gaan beïnvloeden omdat deze nog veel moeilijker en irriteranter zijn om te controleren, en is seksuele zelfcontrole dus moeilijker uit te oefenen. Niet-getrainde hersenen van adolescenten vinden pijn een verschrikking, en vinden uitstel geestdo-dend. Daarom is masturbatie in hun optiek beter dan moeizaam een relatie opbouwen met een partner. Ze willen zo snel mogelijk bevrediging, óók met een partner. Kennis van wat bevredigt is een persoonlijke ken-nis die in staat stelt doelen te volgen die de moeite waard zijn. Het stelt iemand in staat hard en doelgericht te werken en werk te zien als een gift in plaats van iets geestdo-dends wat je zoveel mogelijk moet zien te vermijden. Het stelt iemand ook in staat te voelen dat iets afgemaakt is, als het doel bereikt is. Als je niet goed weet wat jou vol-doening geeft of bevredigt, kun je verloren als een zoekende in de woestijn rondwaren, altijd maar zoeken en nooit kunnen vinden.

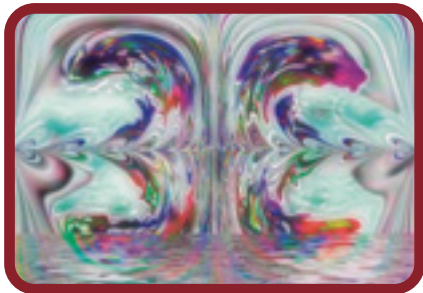
2) Het niet als kind geleerd hebben om 'terug te keren' tot vreugde vanuit de zes moeilijke gevoelens (zie hieronder). Zelfvertrouwen is essentieel voor het leren van matigheid voor iedere verlaafde. Dit zelfvertrouwen begint in de vroege jeugd. Het is een vertrouwen in de eigen mogelijk-heid om jezelf te herstellen tot rust en sta-biliteit. Vaak is het zo dat dit stabilisatie-proces om kalm te blijven en relaties te herstellen wordt aangevallen door de zes grote 'moeilijke' emoties. Deze zijn: boosheid, vrees, schaamte, walging, droefheid en hopeloze angst. Als je jezelf onder deze zes emotionele toestanden tot rust kunt brengen en relaties kunt herstellen, ontwik-kel je vaardigheden die nodig zijn bij ver-trouwde en sterke volwassenen. Dit kan relatieproblemen herstellen, door opnieuw

volwassenheid

af te stemmen bij spanningen en door in een veilige stille gemoedstoestand te komen, die de mogelijkheid geeft 'terug te keren naar vreugde'. Het vermogen om emoties en intense ervaringen te beheersen is juist datgene wat gezonde hersenen kenmerkt, een regulatie van gevoelens in de intimiteit met een andere volwassene. De mogelijkheid om hechte banden te vormen is de hoeksteen van alle volwassenheid, laat staan volwassen seksualiteit. Het vermogen om ouders emotioneel te verlaten en zich aan iemand anders te binden is alleen mogelijk, als je de vaardigheid hebt 'om tot vreugde terug te keren'. Zonder deze vaardigheid om weer samen de onderlinge vreugde te ontdekken is het individu voor altijd opgesloten in een pijnlijke jeugdige onvolwassenheid. Men zal het dan steeds moeilijker vinden om bijvoorbeeld langdurige seksuele bindingen aan te gaan.

3) Het onvermogen van jonge kinderen om zich te binden en/of bindingspijn te verwerken. (Zie ook het artikel Bindingen in Promise nr 1-2004)

Dit is verreweg de belangrijkste factor, namelijk de mogelijkheid om zich aan een ander mens te hechten, zonder overweldigd te worden door de angsten van het

gebonden zijn. De angsten die met het bindingsproces samengaan variëren van de angst om opgeslokt, gecontroleerd, of gebruikt te worden door de ander, tot het andere uiterste namelijk: verlaten, afgewezen, of vernederd te worden door een geliefde. Bindingscircuits ontwikkelen zich vroeg in het leven. Het kind oriënteert zich op de ouders met het doel van veiligheid en overleven. Het vermijden van gevaar wat in wezen een dreiging van iemands bestaan is, is van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van een kind om zichzelf te kalmeren of reguleren. De capaciteit van zelfregulatie produceert een goed gevoel van eigenwaarde om staande te blijven. Beide zijn van groot belang voor gezonde hersenen, maar ontbreken helaas bij verslaafden. Het is ook kenmerkend dat de

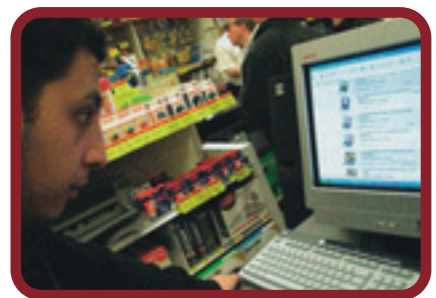
hersensystemen van het diepe limbische zenuwstelsel betrokken zijn bij bindingen en tegelijkertijd ook centra van bewustzijn en realiteit. Bijgevolg zijn bindings- vreugde en -pijn nauw verbonden met het proces dat onze realiteit of hallucinaties schept, verstoort of veroorzaakt. Als het opgroeiend kind afgesloten wordt van veilige bindingen met geliefde en voor het kind belangrijke mensen, zal het zeker gefrustreerd en verveeld raken. Afgesloten van goede bindingen geeft de zoekende vaak het idee, en de valse hoop, dat bevrediging net om de hoek ligt, en om de hoek gekomen weer de volgende hoek, maar hij zal het beloofde nooit vinden. In gemeenschappen van verslaafden wordt dit principe het zoeken van goud aan het einde van de regenboog genoemd. Afgesloten mensen zijn nooit tevreden en slagen er niet in te groeien tot een identiteit van arbeidzame mensen. Als je weet wat voldoening geeft, dan is dat de sleutel tot rustige onderhandelingen, eerlijke communicatie en een assertief leven.

Als deze drie zeer belangrijke gebieden en functies van de hersenen niet getraind worden tijdens de kinderjaren is het zeer wel aannemelijk dat alle ingrediënten van een mislukte volwassen groei aanwezig zijn. De vaardigheden van de hersenen moeten op een succesvolle manier een leven-gevende groepsidentiteit gaan vormen, want anders leidt dit tot een treurige ontwikkeling van 'systeemfouten' zeker als de stress en puberteitveranderingen zich melden.

Bindingspijn en verslaving

1) Bindingspijn is subcorticaal (onder het bewustzijn) en wordt soms niet herkend, zelfs als het heel ernstig is. Als een kind niet in staat is te binden met zijn of haar moeder, zal het voortijdig de mogelijkheden om met een ander te binden verliezen en dit mondt uit in een trauma of kwetsing, heel vroeg in het leven. Deze kwetsing wordt de basis voor ernstige persoonlijkheidsstoornissen. Veel therapeuten zijn niet echt geschoold om deze problematiek te behandelen. Het is geen nieuw fenomeen. Sinds de opkomst van de psychologie als beroep hebben velen over dit onderwerp geschreven. Michael Balint sprak over een 'basisfout', Wilfred Bion noemde dit een 'infantiele catastrofe', Donald Winnicott (kinderarts en psychoanalist) noemde het 'een mislukking om iemand te zijn'. Margaret Mahler noemde het de gescheiden angst en Francis

Tusten, Larry Hedges en James Grotstein noemden het 'het zwarte gat - angst'. Eenvoudig gezegd is het zo dat het kind niet in staat is emotionele bindingen te maken in de eerste jaren van zijn leven met iemand die voor hem zorgt; men is in zekere zin geneigd om aan zichzelf te binden. Deze binding met zichzelf wordt wel genoemd een 'autogevoeligheid'. Het kind dat volwassen wordt kan focussen in fantasierelaties in zijn of haar verbeelding met

delen van zijn eigen persoonlijkheid of delen van zijn of haar lichaam. De huid wordt een ongelooflijk krachtig symbool voor iemand als het gaat om representativiteit of niet echt iemand nodig hebben, een soort pseudo- zelfgenoegzaamheid. Kort samengevat: een kind wat geen goede bindingen heeft wordt later als volwassene gevangen in een fantasiewereld. Het kind wordt gekweld door pijnlijke, doordringende, onvervulde en niet-herkende verlangens naar menselijk contact. Juist door het onbewuste aspect van de bindingspijn wordt het zo obsessief, dwingend en krachtig. Omdat het subcorticaal (onbewust, ontkend of afgesplitst) is, worden de bindingsbehoeften steeds sterker tot een oncontroleerbare ziekte. Dat is de reden waarom het ziektemodel in de vorige decennia zo'n sterke aanhang heeft gekregen. Bindingen zijn zo cruciaal voor de ontwikkelingen van een kind, dat je je moet afvragen waarom een kind zich niet bindt aan zijn moeder. Ieder kind zonder medische problemen is op zoek naar de moeder om er contact mee te maken. In veel gevallen is de moeder niet beschikbaar voor het hechtingsproces, zowel fysiek, emotioneel, mentaal of geestelijk; ze kan letterlijk niet door het kind gevonden worden.

*) Veel moeders zijn met hun eigen gedachten vervuld. Ze worden teveel in beslag genomen door hun persoonlijke zaken, schema's, activiteiten, werk, verplichtingen, carrière, huwelijk, andere kinderen,

zieke kinderen, bejaarde ouders of ze zijn emotioneel niet beschikbaar om andere redenen.

- * Een moeder kan een negatief of pijnlijk antwoord geven op het kind dat wil hechten. Misschien was het kind buiten het huwelijk geboren of in een tijd van financiële problemen, of was het kind misvormd.
 - * Een moeder is noodgedwongen om uit vrije keuze een behoorlijke periode gescheiden van haar kind.
 - * Een moeder kan tijdens de zwangerschap negatieve ervaringen hebben gehad, of complicaties tijdens de bevalling.
 - * Sommige moeders zijn zelf gespleten in hun persoonlijkheid en zijn niet relationeel ingesteld.
 - * Een moeder die voor de eerste keer moeder is, of die de wijsheid van haar eigen moeder of grootmoeder mist. Of een moeder die niet weet hoe ze haar baby moet helpen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, en zo een trauma bij het kind veroorzaakt.
 - * Een moeder die in het midden van een ernstige emotionele crisis is ten tijde van de geboorte van de baby.
 - * Een moeder die niet voorbereid is op de veranderingen in haar lichaam en die het kind niet wil accepteren als verschillend van haarzelf.
 - * Een moeder die beperkt is in haar eigen emotionele en relationele antwoorden op de creatieve confrontaties met haar baby.
 - * Een moeder die zelf angstig is voor zulke diepe relaties en zich verdedigt tegen de behoeften van het kind om emotioneel en fysiek te binden.
- Zo kunnen mensen zich bijvoorbeeld hechten aan een deel van het lichaam of aan iets als symbool van een persoon. Dit heet fetisj of fetisjistische ervaring. Een deel van de persoon wordt representatief voor de gehele persoon. Er is een

tijd geweest in de psychologie, waarin men dwangmatigheid, obsessiviteit, verslaving en andere stoornissen beschouwde als verheerlijkte fetisjistische ervaringen. In de seksuele wereld is een duidelijk voorbeeld van fetisjisme de voetfetisjisme of men zegt dat iemand een 'borst-man' of een 'billen-man' is. De meeste mensen weten dat er veel vreem-

de fetisjismen zijn, maar ze realiseren zich niet dat alles een fetisjistisch object kan worden, bijvoorbeeld voedsel, handen, nylons, schoenen, kleuren en insecten.... De lijst wordt steeds groter. Sommige mensen hebben liever bindingen met dingen, objecten dan met menselijke relaties, dit omdat het eerste meer voorspelbaar is. De verslaafde weet beter hoe de bindingen met een object werken als met een mens. In relaties met mensen is meer flexibiliteit en spontaniteit nodig. Een van de tekenen van volwassenheid is een steeds toenemende complexiteit van het brein. Eens te meer zien we dat een mislukking om de volwassen 'rijpheid' te bereiken verbonden is aan verslavingen.

- 2) De nucleus accumbens kan voor de gek gehouden worden. Aangezien de nucleus accumbens in het algemeen het grote pijn- en pleziercentrum is en bindingen onze grootste pijn kunnen zijn, zal alles en iedere ervaring, die bindingspijn tijdelijk afsluit of verdringt, een bron van verslaving kunnen worden. De nucleus accumbens registreert alle soorten van pijn en plezier. Je kunt de bindingspijn overtroeven met suiker, of gedeeltelijk bewerkte suiker, zoals alcohol, alcohol in vaste vorm zoals amfetamines, natuurlijke pleziertjes zoals een orgasme, chemische pleziertjes zoals cocaïne of natuurlijke pijn zoals zichzelf snijden. Alles met het doel de echte pijn te verbergen, met de illusie dat de echte pijn gestopt is. Iedere keer dat 'het werkt' registreert het bindingscircuit een verkeerde boodschap dat onze behoefte voor persoonlijke toenadering en voldoening bereikt is.
- 3) Als je vervangers gebruikt om de bindingspijn te blokkeren, wordt je vanzelf verslaafd aan de vervangers. Verslaafden noemen dit hun 'chemische moeder', alcoholisten noemen het 'de dame in de fles' of gokkers 'Lady Luck'. Onlangs nog was er een discussie of seks of risico's verslavend kunnen werken, omdat ze niet als vervangers misbruik werden beschouwd. Deze discussie is verstomd, omdat men zich ging realiseren dat mensen in hun lichaam ook chemische middelen produceren die vergelijkbaar zijn met marihuana en cocaïne. Het gaat niet om de chemische middelen zelf maar om de rol die ze spelen in het bindingscircuit. Voor hen die bindingspijn niet herkennen voorzien de middelen de rol van 'chemische moeder'.
- 4) De kern van seks- en liefde-verslavingen is om orgasme en lusten te gebruiken om bindingspijn te blokkeren. Genitale stimulatie en orgasmen sturen sterke signalen naar de nucleus accumbens die op zo'n moment iedere andere informa-

tie blokkeren, zelfs pijn. Mensen die vast zitten in een van de zes moeilijke emoties of bindingspijn hebben, die zelfs nog erger is, blijven maar steeds op de 'toverknop' drukken nadat ze ontdekt hebben hoe ze de pijn kunnen blokkeren. Ze raken snel gebonden aan hun eigen orgasmen en geritualiseerde gedachten en daden, waardoor die respons meer ingeslepen wordt. Seksualiteit met als enige doel orgasme blokkeert of vermijdt een legitieme relatie met andere volwassenen. Zelfs als de seksuele activiteit betrekking heeft op een andere persoon, leidt de weg van flirten tot een orgasme en niet tot een echte intimiteit. Idealiter is seksualiteit (door de Schepper) zo ontworpen dat het iemand van aandacht brengt tot intimiteit, maar jammer genoeg is het meer gebruikelijk dat een orgasme gebruikt wordt als een middel om intimiteit te vermijden. Dit is gemeengoed geworden onder bijvoorbeeld de studenten van hbo en universiteit. Of zoals een professor het formuleerde: als het kussen begint, stopt het gesprek. Raymond gaf pas college over de menselijke seksualiteit in een plaatselijke universiteit waar alle studenten het er over eens waren dat meisjes tegenwoordig het geven van orale seks net zo alledaags vinden als het geven van een hand, dit vaak zelfs zonder iemands naam te kennen of te weten wat zijn echte naam is. Het is zelfs in veel relaties van prostitutie, fetisjisme, of verslaving, zo dat, als de fase komt dat men elkaar beter leert kennen, er ongelooflijke desillusies verschijnen met soms catastrofale gevolgen. Als verwachtingen, illusies, en persoonlijke fantasieën met zichzelf op de loop gaan, kunnen partners depressief, moedeloos, woedend, en zelfs agressief worden. Zeker als partners hen 'in de steek laten', door op te merken dat ze echte mensen zijn, met echte behoeften, echte hoop en echte wensen van zichzelf. Dit ligt vaak aan de basis van veel echtelijke ruzies, huiselijk geweld en stopt vervolgens de orgasmen met hun partner. Men denkt dat dit, in homoseksuele relaties, de belangrijkste reden is van het 'potenrammen' (het mishan-

delen van homoseksuelen) en ook de reden waarom veel mannen manlijke prostituees doden na homoseksuele contacten.

- 5) Bindingen vormen onze persoonlijke realiteit, daarom veranderen verslaafden het gevoel van realiteit als ze iets gaan najagen. Als het centrale bindingssysteem zou falen, zouden we zeker in coma geraken of bewusteloos blijven. Het bindingscircuit is ook verantwoordelijk voor de mogelijkheid om ons bewust te zijn van dingen, en voor een bewuste realiteit. Hierdoor heeft alles wat met bindingen te maken heeft een geweldige impact op de manier waarop we realiteit beleven. Heeft u zich nooit afgevraagd: "Waar zal hij of zij aan gedacht hebben?". Als onze bindingscircuits geraakt en veranderd worden verandert dat ook onze persoonlijke realiteit. Als we eenmaal gebonden zijn aan een object of activiteit heeft het de macht in zich om onze realiteit te veranderen. Mentale stoornissen doen zich dan voor zodat de verslaafde met zijn verslaving doorgaat. Het is volgens dr. Patrick Carnes, de grondlegger of 'grootvader' van de behandeling van seksuele verslaving, zelfs zo dat velen de essentie niet begrijpen dat seksuele verslaving een strijd om het brein en niet om het lichaam is.
- 6) Hallucinogene en bewustzijnsverruimende middelen hebben een invloed op het bindings- en realiteit-centrum. Door de nauwe relaties tussen bindingen en realiteit kan het zijn dat door degenen die met dit soort drugs de perceptie van de realiteit veranderen, gepoogd wordt om de niet-herkende bindingspijn uit te schakelen door het bekende onbekend te maken en het onpersoonlijke persoonlijk.
- 7) Psychotische verslavingen (niet-menselijke realiteit). Deze vertegenwoordigen het ernstigste verslavingsniveau. Adrenaline-junkies proberen zichzelf te overweldigen met sensaties zoals drag racen, bungy jumpen, van torens springen met een parachute, alles met het doel door de intense risico's hun lichaam (en daarmee de realiteit) te verachten. Gokkers verliezen hun gevoel van tijd en raken verdwaald in de beneveling van hun gevoelens. Bij seksuele verslavingen komt dit ook naar voren door veelvuldige masturbatie, verstikingsseks, seks met verminking, ontlasting, dode lichamen, bondage en extreme pijn. Als de oorsprong van dergelijke verslavingen getraceerd wordt komt men vaak uit bij verstoorde en kapotte bindingen. Het angstige kind dat bang is voor vernietiging trekt zich terug van het zoeken van bindingen en focust voortijdig op zichzelf. Het resultaat kan een volwassen verslaafde zijn die hunkert naar relaties, maar tegelijkertijd

zeer angstig is voor dezelfde relaties. De volwassene kan dan woedend worden als iemand hem probeert lief te hebben, of een overduidelijk contact met hem of haar wil. Het ernstigste niveau van verslaving is bij diegene waarbij het gevoel van relationele realiteit het meest is beschadigd, als het al bestaat.

Vreugde, rust en verslaving

Drugs ervaringen en seksuele aberraties kunnen onderverdeeld worden in drie belangrijke onderdelen namelijk: a. alles dat probeert pseudo-vreugde te herschrijven, b. alles wat probeert pseudo-rust te herstellen en c. alles wat probeert pseudo-persoonlijke realiteit te herstellen. Pseudo-vreugde is een onechte opwindning. Het kan ook een poging zijn jezelf op te vrolijken, of om op verhaal te komen. Het kan echter ook een poging zijn om weer tot 'leven' te komen, wakker te worden en jezelf uit het gebied van doodsgedachte te trekken. Pseudo-vreugde is een vervanging voor de interactieve persoonlijke vreugde die iemands ogen oplichten als ze jou zien. Pseudo-rust is een onechte rust. Vele naar opwindning zoekende junkies zoeken gevaar, niet voor de adrenalinstoot maar voor de rust en stilte die ze daarna ervaren. Dit geldt ook voor de seksuele verslavingen. Sommige seksverslaafden geven aan dat de rustige tijd na een orgasme de enige tijd is dat ze bij een ander persoon kunnen zijn zonder zich angstig te voelen. Pseudo-persoonlijke realiteit is een onecht bestaan (of een onecht niet-bestaan). Het komt tot stand door psychoses, verlies aan grenzen, verlies aan zingeving, realiteit, context en betekenis. Dat wat persoonlijk is wordt vreemd en dat wat vreemd is wordt soms persoonlijk. De keuze van drugs verschilt voor degene die pseudo-vreugde, pseudo-rust, of pseudo-persoonlijke realiteit zoekt. Cocaine, amfetamines en stimulerende middelen creëren de pseudo-vreugde terwijl opiaten, marihuana, en kalmeringsmiddelen de pseudo-rust tot stand brengen. Beiden imiteren de natuurlijke staat van vreugde die ontstaat door non-verbale emotionele communicatie tussen de rechter hersenhelften van twee breinen. Deze snelle authentieke communicatie creëert een gemeenschappelijk bewustzijn dat voor het eerst begint twee maanden na de geboorte en wat de basis is voor de zelfregulatie van onze emoties. Deze communicatie is diepgaand beschreven door dr. Allan Schore en dr. Daniel Siegel, en vormt de basis voor een zich ontwikkelende identiteit, voor bindingen, relaties en emotioneel welbevinden. Het leren controleren van het afwisselende bewustzijn van vreugde en 'samen rustig zijn' staat centraal in een goed gesynchroniseerde functie van het brein, namelijk zelfcontrole, zelfgeruststelling en het ontwikkelen van tevredenheid, en dat zorgt voor vertrouwelijke relaties. Vreugde en rustig

samen zijn leren de regulatie van de serotonine, dopamine, epinefrine en norepinefrine stromingen en systemen. Verstoring van de '-rustig samenzijn'-functies is de sterkste indicator van mentale ziekten gedurende het hele leven. Het is een klein wonder dat verslaafden kiezen voor substanties die deze twee emotionele toestanden stimuleren. Verslavingen zijn niet-relationale manieren om relationele pijn te blokkeren. Daaruit volgt dat door de mislukking om veilige en vreugdevolle bindingen als kind te ontwikkelen, er een onmogelijkheid bestaat om vanuit de zes moeilijke gevoelens terug te keren in een relatie naar vreugde en rust (veiligheid). Tevens ontstaat er een gebrek om een groepsidentiteit te vormen die gebaseerd is op een gemeenschappelijke tevredenheid, en door dat gebrek ontwikkelt zich in het begin van de puberteit een ernstige kwetsbaarheid. Zowel oestrogenen als testosteron reduceren de effectiviteit van het serotonine en met haar de mogelijkheid om het zenuwstelsel te kalmeren. Bij kinderen met slecht getrainde en onderontwikkelde hersenen zijn de gevolgen in hoge mate onrustbaard en pijnlijk.

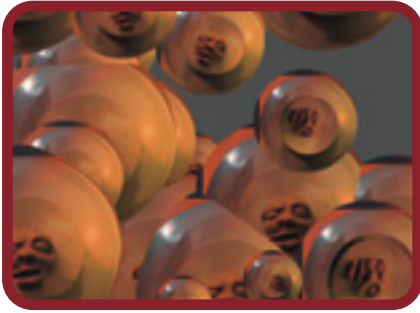
Terugkeer naar vreugde en verslaving

Genoegdoening, terug op het goede pad en herstel zijn drie concepten die aangeven dat iets wat eerst bestond, verstoord is en dat de persoon nu weer terug kan gaan naar rust en vreugde. Dit is enerzijds een

ervaringsbekwaamheid en anderzijds een gevoel van vertrouwen dat men de weg terug weer kan vinden. Verslaafden, die geleden hebben onder vroege hechtingsstoornissen, voelen zich machteloos om een geliefde relatie weer te 'repareren' als er iets fout gaat. Ze voelen zich volkomen afhankelijk om gered te worden en kunnen steeds bozer worden als die redding uitblijft. Terugkeer naar vreugde is een proces van het delen van de zes belangrijkste onplezierige emoties door een 'gezamenlijk bewustzijn' (rechter hersenhelft-communicatie naar rechter hersenhelft-communicatie van de ander). Dit moet gebeuren met een geoefend brein, die het jongere brein kan leren hoe je jezelf tot rust brengt en in een goede relatie met de ander blijft. Terugkeer naar vreugde betekent dat iemand blij met me is in mijn stress en die mij kan laten

zien, hoe ik mezelf kan blijven en tot rust kan komen. Tot rust komen wordt veroorzaakt door gebruik te maken van hetzelfde serotonine controlesysteem, dat ontwikkeld wordt om 'samen-rust' te beleven die ervaren wordt na de vreugde met elkaar. De zes onplezierige emoties worden vooral aan de linkerkant van het gezicht (nonverbaal) kenbaar, dit is hetzelfde bij alle culturen en rassen. Deze emoties zijn geschikt om gebeurtenissen te evalueren. Ze zijn zeer behulpzaam, mits ze weer leiden tot een goede relatie met de ander waarna samen die rust beleefd wordt. De zes moeilijke gevoelens zijn:

- 1) Boosheid –Ik wil dat het gewoon stopt.
- 2) Angst –Ik wil weg.
- 3) Droefheid –Ik heb iets in mijn leven verloren.
- 4) Walging –Dit is niet goed voor mij (geeft geen levenskracht).
- 5) Schaamte –Ik breng je geen vreugde.
- 6) Hopeloze angst –Ik kan het niet doen met de tijd en de mogelijkheden die ik heb.

Het aanleren hoe je met deze zes basis-emoties omgaat, terwijl je je relatie in stand houdt gebeurt meestal tussen de twaalfde en achttiende maand bij een normaal geoefend brein van een baby. Het moet duidelijk zijn dat als je de antwoorden op deze problemen niet kent, het angst voor deze zes emoties veroorzaakt. Mensen die een of meerdere van deze zes moeilijke gevoelens niet kunnen 'repareren' zijn duidelijk sociaal en emotioneel benadeeld. Redelijk ernstige problemen doen zich voor als verslaafden weer willen opkikkeren en niet terug kunnen keren naar vreugde. Bij het gokken leidt dit tot hogere inzetten, net als bij het gokken bij paardrennen en speculeren op de beurs, en wel omdat dit een opwindend veroorzaakt die de negatieve gevoelens even opzij schuift. Crack- verslaving gaat gepaard met gevaarlijke activiteiten, net zoals het voortdurend prikkelen van adrenaline in deze categorie valt. Seksuele verslavingen leiden vaak tot gevaarlijke kortstondige verbindingen, callgirls, exhibitionisme, voyeurisme, stalking, ongewenste intimiteiten, kindermisbruik, sociaal gevaarlijke en illegale activiteiten en seksuele misdaden. Bij vrouwen houdt dit in het dragen van zeer uitdagende kleding en het verleiden van belangrijke, machtige men-

sen met seks in gevaarlijke openbare gelegenheden.

Genoegdoening en verslavingen

Het kind heeft veilige bindingen en betrouwbare oplossingen voor de bindingspijn nodig. Dit wordt verkregen door het oefenen van 'vreugde en rust'-systemen.. Op het einde van het eerste en tweede levensjaar heeft de baby zo geleerd terug te keren vanuit de zes moeilijke gevoelens, en is klaar om te groeien en de uitdagingen van de latere jeugd tegemoet te treden. De twee belangrijkste taken in de jeugd die helpen om verslavingen te voorkomen zijn te leren wat ècht genoegdoening geeft en het beheersen, temmen van de nucleus accumbens. Genoegdoening en rust krijgt men doordat men leert bij iedere behoefte een juiste oplossing te kiezen. Plezier betekent alleen dat op dat moment iets goed aanvoelt. Het is duidelijk dat genoegdoening eerlijke relaties vereist, waarin alle behoeften worden erkend en oplossingen voorradig zijn. De leeftijd van zes tot twaalf jaar is cruciaal voor het leren omgaan met voldoening in voedsel, drank, activiteiten, vrienden, jezelf kenbaar maken, doelen stellen, voor jezelf zorgen, leven met dagelijkse schema's en gemotiveerd zijn, om er maar eens een paar te noemen. Verslaving is een zoektocht van legitieme behoeften op legitieme manieren te bevredigen, is het motto van Raymond. In de vroege behandeling van verslaafden zal dit vaak tot tranen leiden als ze dit horen, omdat het respijt en richting geeft aan het herstel van hun behoeften. Als ze een succesvolle therapie bijna afsluiten zullen de meeste verslaafden de gehele wereld willen vertellen dat de 'echte' voldoening veel beter is dan de onechte, de onechte haalt het niet eens bij de echte.

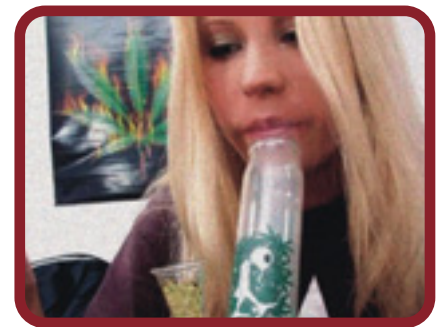
Het temmen van de nucleus accumbens en verslavingen.

Het temmen van de nucleus accumbens vindt op zes tot twaalfjarige leeftijd plaats. Voor die tijd kunnen kinderen alleen doen wat hun gevoelens hen ingeven, maar op het zesde jaar kan een kind dingen doen waar het geen zin in heeft. Na het twaalfde jaar is het erg moeilijk de nucleus accumbens te temmen omdat deze dan veel meer geprikkeld wordt door sekshormonen, en dan moeilijk tot rust te brengen is. De nucleus accumbens is de bron van onze gevoelens en verlangens naar voedsel, seks, lucht, water en bindingen. Als het niet krijgt wat het verlangt kan dit kleine zenuwknopje de boel steeds danig in de war sturen. Geestelijke dingen zoals vasten, matiging, het controleren van dwangmatigheden, meditatie en wakker blijven om te bidden, dit alles helpt om de verlangens van de nucleus accumbens te temmen als een normaal onderdeel van de opvoeding van een kind. Soms is het trainen van de

nucleus accumbens door spiritueel discipelschap bijzonder waardevol. De minst erge van de drie niveaus van verslaving heeft als gevolg dat veel taken niet geleerd of te weinig gedaan worden in de opgroeiende jeugd, zoals weten wat voldoening geeft en het temmen van de nucleus. Zelfs kinderen die een zekere mate van veilige bindingen en 'terugkeer naar vreugde' bereikt hebben, worden weer zeer kwetsbaar als ze zo'n gebrek aan hersentraining in dit stadium hebben. Voor seksuele verslavingen houdt de minst erge van de drie niveaus in, dat ze betrokken worden bij groepsseks, met een partner kijken naar pornografie, slachtoffer willen zijn in ruil voor wat romantische gevoelens en opwindend. Dit laagste niveau van verslaving houdt vaak in het sporadisch gebruik van pornografie met het gevoel er even helemaal uit te zijn, weg te vluchten. Voorbeelden zijn: internetporno, telefoonseks en verborgen seks. Andere milde vormen van verslavingen zijn roken, teveel eten, stiekem drinken, marihuana gebruiken alles met het doel 'de zenuwen te kalmeren'. Zulke mensen lijken nog steeds te 'functioneren' ondanks het misbruik van voorgeschreven medicijnen zoals barbituraten, xanax, valium, vicadine of andere pijnstillers.

De catastrofale mislukking van het volwassen worden bij het begin van een verslaving

Tot dusverre hebben we gesproken over nagmaakte oplossingen, imitaties van het echte. Als men niet meer in contact kan komen met wat werkelijk voldoening geeft,

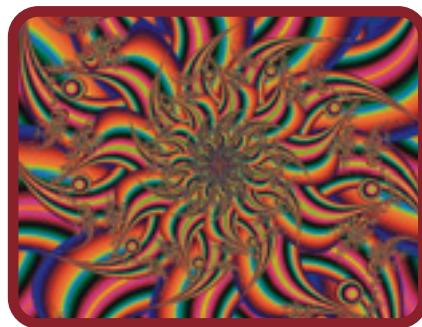
is men niet in staat om aan zelfbeheersing te werken en niet meer in staat succes te behalen en te vieren. Men zit in een driedovoudige gevangenis, nee.., zelfs opgesloten in een hel waar men voortdurend gefolterd wordt. Geen wonder dat niet behandelde verslavingen vaak tot zelfdoding leiden. Rijpheid bij volwassenen wordt vaak gedefinieerd door een aantal belangrijke kwaliteiten, in het bijzonder de mogelijkheid om volwassen bindingen te vormen. Dat houdt o.a. in de bereidheid om risico's te nemen in het belang van de relatie, het verlangen om de waarheid over zichzelf te vertellen en de bereidheid om de ander en de relatie te beschermen. Verslavingspreventie is gebaseerd op het overbrengen van genera-

tie op generatie van verworven vaardigheden van het brein die nodig zijn voor de emotionele regulatie en ontwikkeling van de identiteit. Het is zelfs zo dat men bij veel verslaafden dezelfde dwangmatigheden ziet als bij hun grootouders. We missen in het veld van de hulpverlening vaak een vitale, natuurlijke bron om verslavingen te voorkomen, de wijsheid van de grootouders, die vroeger verslaafd waren. Niettemin kunnen families vaardigheden doorgeven die ze zelf verworven hebben. Veel van bijvoorbeeld de non-verbale hersenvaardigheden die nodig zijn voor volwassen rijpheid ontbreken in de families van verslaafden. Uitgeputte families gaan vaak voorbij aan slecht getrainde hersenen. Verslavingspreventie houdt ook in de preventie van het kindermisbruik en verwaarlozing. Kinderen die volwassen worden, zijn in het algemeen grootgebracht door volwassen opvoeders wiens hersenen 'gekopieerd' zijn door het kind in een voortdurend proces van communicatie van de rechter hersenhelft van het kind met de rechter hersenhelft van de opvoeder. Als ze zo van aangezicht tot aangezicht communiceren, gaat dat met een verbazingwekkende snelheid van zes cycli per seconde. Duizenden van zulke interacties produceren het zelfbewustzijn van het kind, maar ook de normen en waarden. Tekorten op dit gebied manifesteren zich als een onrijpe seksuele ontwikkeling, die duidelijk wordt door de onmacht zich in te leven in het leven van een partner. Empathie veronderstelt een bereidheid om de ander te begrijpen, een taak die alleen een 'rijpe' volwassene aan kan. Onvolwassenheid uit zich in de onmogelijkheid van de gehele persoon te houden zodat er alleen bepaalde ervaringen of waarden worden gewaardeerd, terwijl andere aspecten van de ander onderschat, ondergewaardeerd of ontkend worden. Kinderen worden verwond omdat ze niet een liefdevolle opvoeding ontvangen, of doordat ze inconsequent, sporadisch, of inadequaat worden opgevoed. Ook komt voor dat de opvoeding die ze ontvangen wreed, plagerig of zelfs een martelend karakter heeft. De ontwikkeling heeft een cumulatief aspect voor mensen des te vroeger een kind mentaal of emotioneel gehandicapt is, en des te minder bronnen heeft een kind om de veeleisende problemen later in het leven op te lossen. Net zoals bij andere traumatische situaties het geval is, geldt: des te eerder de schade des te verwoestender het effect. Hoe langer het kind moet doen zonder een juiste input des te meer schadelijk zijn de effecten. Des te meer geweld en opzettelijke pijn is toegebracht, des te diepgaander is de beschadiging van het kind.

Verslaving behandeling

Hersenonderzoek van de laatste tien jaar heeft een aantal belangrijke implicaties voor de behandeling van verslaafden opge-

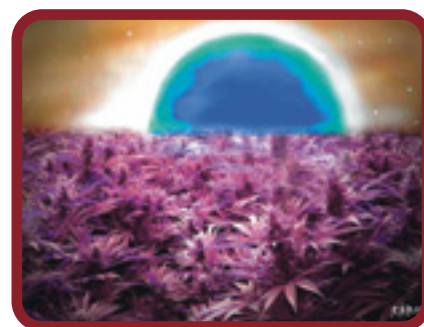
leverd. Terri Gorski beweert dat verslaving een chronische terugval van de conditie van de hersenen is, die leidt tot een moreel en spiritueel bankroet. Het onderzoek met betrekking tot de verschillende niveaus van de neurotransmitters, het serotonine heropname-proces en mogelijke farmaceutische interventies is veelbelovend. Schore heeft aangetoond dat het serotonine systeem ontwikkeld wordt door het 'stil samen zijn-proces'. Informatie over een genetische predispositie over verslaving gebaseerd op de brein-chemie is nuttig voor wat betreft de

preventieopingen en de hulp in pijnlijke stadia, en het kan de schande van het verslaafd zijn ontlasten. Zo worden deze neurotransmitters-circuits en de bijbehorende chemische processen gevormd en ontwikkeld door het bindingsproces. Zelfs hun fysieke structuur en chemische sterkte wordt vooral na de geboorte ontwikkeld door stimulatie. Dus de mate waarin en de wijze waarop de opvoeder zijn of haar brein gebruikt, bepaalt uiteindelijk de structuur van werken en chemische niveaus in het serotoninegehalte zowel als andere belangrijke waardesystemen van de hersenen. Craig Nakken heeft verslaving al lang vereenzelvigd met een pathologische relatie door een hoofdzakelijk substantieel gedrag dat maar doorgaat ondanks de negatieve gevolgen. De zwakke bindingen die geassocieerd zijn met bindingspijn, zijn de oorzaak van de lagere neurotransmitters-gehalten, en hoewel farmaceutische middelen wat opluchting brengen, kunnen zij geen vervanging zijn van menselijke interactie. Medicatie is vaak aangewezen om de hersenen te laten heropleven tot een 'normaal' niveau van de chemie-activiteiten, zodat het de betreffende persoon in staat stelt de training van brein naar brein te hervatten.

Effectieve verslavingshulp is gericht op het deblokken van de bindingspijn-responspatronen en deze te vervangen door menselijke bindingen en emotionele zelfregulatie. In zekere zin wordt de counselor 'het alternatief voor de drugs' voor de verslaafde. Counselors staan model voor de respons van de verslaafde in de zin van 'moederlijke liefde en attentie'. De verslaafde riskeert een menselijke verbinding en uiteindelijk, menselijke interactie, die de

chemische verbinding moet vervangen. De geoefende counselor kan daarna op een veilige manier de verslaafde ontwennen om zo te komen tot een verantwoordelijke, onafhankelijke volwassene die zichzelf kan geven aan anderen. Behandeling is een moeilijk proces met 'ups'en 'downs', dat vaak begint met het toespreken van de verslaafde om hoop niet te vermijden, en geen weerstand te bieden om geliefd te zijn, afschuw te hebben voor vrijheid of afkeer tegen zichzelf te oefenen. In dit proces beginnen ze vreugde te leren, 'stil te zijn met elkaar' en hoe ze terug moeten keren naar vreugde vanuit de zes moeilijke gevoelens, die relaties en zelfbeheersing verstoren. De verslaafde verzet zich tegen behandeling. Verslaafden komen in een conflict als het gaat om het beter worden. Ze hebben gebrek aan vertrouwen dat ze ooit beter kunnen worden en blijven. Verslaafden zijn bang voor de vrijheid die vergezeld gaat met matigheid. Verslaafden verfoeien vrijheid en zijn bereid vrijheid te ruilen voor chemische verslaving. Counselors, die niet met weerstand kunnen werken of die alleen routinemachtig betrokken zijn bij de machtsworstelingen, en die niet de ambivalentie van de verslaafden begrijpen ten aanzien van het beter worden, zullen waarschijnlijk verslagen en overweldigd worden door de verslaafden en hun begeerten. Om verslaafden lang genoeg in behandeling te houden om iets goeds te kunnen doen, is een grote therapeutische uitdaging voor werkers in de kliniek. Succesvolle counselors maken veilige contacten met de verslaafden en werken aan het repareren van contacten als ze onvermijdelijk weer eens verstoord of uitgedaagd worden. Cliënten zijn vaak bang dat ze vernederd en bedrogen worden en weten niet hoe ze tot vreugde moeten terugkeren als een relatie

verstoord is. De counselor die professioneel, betrokken en toegerust is, leidt de verslaafde terug in de wereld van menselijke relaties en menselijk contact en helpt in de begeleiding naar een goed ontwikkeld niveau van kinderlijke rijpheid. Op dat niveau als kind is de verslaafde in staat om van anderen te houden. Daarna moet de verslaafde een groep vinden waarmee hij een leven-gevende groepsidentiteit kan vormen.

Ondersteuning van het herstel

Ondersteuning van het herstel vereist de aanwezigheid van een geestelijke gemeenschap van niet-familieleden, die zich aan iemand willen verbinden alsof hij familie was. Als de verslaafde opnieuw in de 'boze' wereld treedt, moeten ze ontvangen worden in een gemeenschap die hem of haar begroet alsof ze in een nieuw leven geplaatst zijn. Herstelde verslaafden zijn mensen die bijna letterlijk als volwassenen geboren zijn. Ondersteuning van het herstel kan ook inhouden: helpen in de praktische behoefte van wonen, vervoer, zich bezig houden met legale activiteiten, werk, opnieuw contact maken met de familie als dat mogelijk is, werk- en vaardigheidstraining en nog veel meer, zoals alles wat nodig is om iemand toe te rusten tot volwassen verantwoordelijkheden, en zaken uit het verleden weer goed te maken of schadeloos te stellen.

Heel de mens

Praktijk voor chr. hulpverlening organiseert: op zaterdag 8 mei 2004

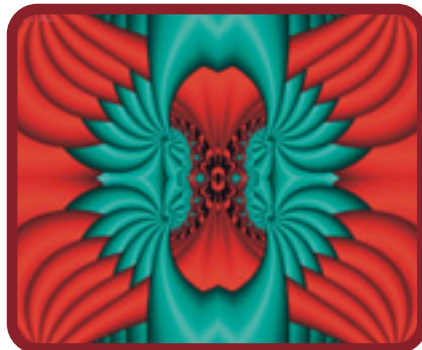
Een themadag over "BURNOUT" in het therapeutisch centrum Lange Burchwal 80 te Oudewater.

Het programma duurt van 10.00 tot 16.00 uur en bevat testen op de burnoutschaal, verder worden er lichamelijke, psychische en geestelijke aspecten, en aangrijpingspunten van een burnout besproken om ze te voorkomen en te bestrijden. Op deze dag worden er 12 fases aangegeven in het burnout proces waaraan u ook kunt meten hoever u mogelijk in het burnout proces zit en welke hulp u eventueel nodig hebt. Naast individuele testen, worden er die dag ook oefeningen gegeven, en zal er in een groepsgesprek ruimte zijn voor persoonlijke ervaringen en adviezen op psychosociaal, lichamenlijk en pastoraal terrein. Deze dag wordt gegeven door Gerard en Coby Feller, psychosomatisch fysiotherapeut en pastoraal therapeut.

Kosten inclusief lunch + reader € 35
Opgave/info St Promise, Lange Burchwal 80 3421 SM Oudewater, tel 0348-563359

De gemeente van 'getrainde breinen' die een familie wil worden

Om deze vaardigheden te trainen zijn er echte relaties buiten de familie nodig, want binnen die familie is er vaak gebrek aan relaties. Omdat verslaafden heel angstig kunnen zijn in relaties, moeten ze hierin actief betrokken worden, en gelijktijdig

steeds aan hun vrijheid herinnert worden. Vaak is de familie uitgeput en 'opgebrand' en zijn in het verleden talloze malen voorgelogen. Ze zijn meestal niet de geschikteste personen om zich weer opnieuw te verbinden met de verslaafde. Vaak zijn hun eisen een onmiddellijke en totale verandering, wat niet echt behulpzaam is voor het herstel van de verslaafde. Ondersteuning van het herstel en taken die daarvoor nodig zijn, zijn erg moeilijk voor een 'gemiddelde' familie. Er zijn maar weinig mensen die over de benodigde vaardigheden beschikken en die op de volgende generatie kunnen overbrengen. Er is geen reden om aan te nemen dat kerkmensen beter getrainde hersenen hebben dan anderen, maar zij zijn op geloof gebaseerde gemeenschappen en hebben daardoor de benodigde capaciteiten en waarden in zich om een familie te worden, waar ze eerst vreemdelingen waren. Echte relaties is hét onderwerp van gemeenschappen gebaseerd op het geloof. Daarnaast tonen ook velen de bereidheid om een specifieke vaardigheidstraining te ontvangen. Hierin leert men op een goede manier te reageren op de ontkenningen, manipulatie, terugval en gestoorde geloofsbeleving van de verslaafde en de stress van hun familieleden. De rol van het mentorschap, sponsering en discipelschap is een deel van de vele geloofstradities, dat op een nog veel effectievere wijze ontwikkeld kan worden.

Implicaties voor de geloofsgemeenschap

Jean La Cour stelt dat geloofsgemeenschappen de behoefte van beschadigde, verslaafde mensen richting kunnen geven door krachtige, niet beschamende, geestelijke oefeningen zoals gebed en aanbidding, die in klinische settings meestal niet aanwezig zijn. Een verslaafde kan zo op lange termijn herstel vinden, als deze spirituele oefeningen gepaard gaan met liefdevolle, menselij-

ke relaties en geschikte medische en mentale therapieën. Geloofsgemeenschappen zijn vaak toegerust om het uitgebreide scala van menselijke problemen aan te pakken, omdat ze de 'transcendente' realiteit met God belijden, die in staat is de mens te genezen en te herstellen van de meest verwoestende trauma's, verslavingen en mislukkingen. We leven in een gebroken wereld waar veel mensen worstelen met het bestaan, nooit de volwassen rijpheid bereiken en vaak kiezen voor zelfvernietigende oplossingen. Toch is de mens geschapen met een natuur om de aanvallen van de wereld te weerstaan, en heeft hij de mogelijkheid om die persoon te worden, die God wil dat hij of zij is. Rijpheid is het bereiken van iemands mogelijkheden. Het betekent vaardigheden en talenten ontwikkelen en ze op een goede manier gebruiken, terwijl we optimaal groeien in de ontwikkeling van onze individuele plannen. Wat waar is voor de rijpheid van het individu is ook waar voor een geloofsgemeenschap. Om het unieke potentieel door God gegeven plan te bereiken, moet men ervoor kiezen de vaardigheden te ontwikkelen die effectief zijn in een proces van groei, gebrokenheid, en verandering. Echte geestelijke gemeenschappen worden geestelijk volwassen door een proces van steeds weer focussen op de echte behoeften van lijdende mensen in hun midden en omgeving. Een geestelijk volwassen gemeenschap kan in de behoefte voorzien van mensen om te binden binnen een context van zinrijke,

persoonlijke relaties, waar ze van houden. Ze leren om de zes moeilijke gevoelens te reguleren en mensen in de groep te kennen als 'mijn' mensen of kerk. In het echt betekent rijpheid voor anderen zorgen op een bevrijdende manier die hun groei helpen te bevorderen. Door dit proces moet de geloofsgemeenschap zelf niet uitgeput raken, maar eerder nog versterkt worden in vitaliteit, giften en liefde van degenen die de verslaafden helpen in het genezings- en groeiproces. Iedereen die hierin betrokken is zal ervaren dat het een vermeerdering van vreugde en 'stil samen zijn' zal geven, als men moeilijke dingen leert, die voorheen niet voor mogelijk gehouden werden.

Door E. James Wilder en Raymond Jones 2003

Vertaald door Gerard Feller

In memoriam Rob Matzken

Robert Herman Matzken is plotse-ling na een verkeersongeval op 3 februari overleden. Hij is 75 jaar geworden, en met hem heeft Christelijk Nederland een groot man verloren. Een

bevolgen man, die gedurende lange tijd een voorbeeld voor velen geweest is in trouw aan zijn Heiland Jezus Christus. In de zeventiger jaren richtte hij zich op het christelijk onderwijs. Hij doceerde aan diverse bijbelscholen in binnen- en buitenland. Tot ver na zijn pensionering was hij verbonden aan de Evangelische Hogeschool en de Evangelische Hogeschool voor Journalistiek, waarbij hij al voor de oprichting in 1977 betrokken was. Daar doceerde hij diverse vakken op het gebied van moderne stromingen en communicatie. Hij was een visionair en futuroloog zoals er maar weinigen in ons land waren. In 1982 haalde hij een graad in de missiologie aan de Trinity Evangelical Divinity School te Chicago. Vier jaar later rondde hij zijn doctorale theologie af in Utrecht. Rob Matzken was de initiatiefnemer en directeur van de stichting Bijbel en Onderwijs. Hij

wilde daarmee ouders en leidinggevenden helpen kinderen naar Bijbelse richtlijnen op te voeden en te onderwijzen. Sinds de jaren zeventig waarschuwde hij voor de tijdgeest, die hij in diverse vormen constateerde. Geschriften tegen de Frankfurter Schule, kritische analyses van communisme en marxisme, waarschuwingen tegen het occultisme in kinderboeken, afwijzende beschouwingen over extremiteiten in de charismatische beweging en alarmsignalen over de teloorgang van de christelijke school. Enkele maanden geleden opende hij

op Internet nog een platform voor vragen over de islamisering van Europa. Daarvoor had hij al een uitgebreide website ontwikkeld over de verschillen tussen Bijbels denken en occultisme. Hij was een vechter die op zijn leeftijd nog de discussie in de media zocht met andersdenkenden, daar waar anderen zwegen. Niet uit betweterigheid maar uit liefde voor Christus en zijn medemens. Voor mij is hij sinds mijn abrupte bekering ongeveer 26 jaar geleden steeds een voorbeeld geweest. Het boek van zijn hand, Anders denken, heeft mij bijzonder geholpen om mijn leven te veranderen door Gods Geest en Woord, net als bij velen anderen. Op het gebied van denken over de gezondheidszorg was hij een futuroloog, hij zag trends die anderen pas tien jaar later zagen. Hij is de auteur van vele boeken en geschriften. Een

van zijn minst bekende boeken Het New Age handboek was in 1990 ver zijn tijd vooruit. Hij was een vechter tegen de tijdgeest van individualisme, liefdeloosheid en occultisme. Ik heb hem in al die jaren persoonlijk leren kennen als een man die niet vocht tegen bloed en vlees maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten. Hij had groot respect en liefde voor mensen, 'Ik val geen mensen aan, ik beproef denkbeelden' was zijn

bijbelse motto. In het platform tegen het occulte was hij de initiator en stimulator, die na zoveel jaren nog niet moe was voor zijn Heer te strijden. Op zijn 75 ste levensjaar had Rob nog veel internationale contacten onder andere in Oost-Europa. Wat velen niet weten dat steeds een drijvende kracht achter zijn werk, zijn vrouw Nelly was, die zijn krachtige bediening ook in ups en downs mogelijk maakte. Graag wil ik voor haar en hun zes kinderen en familie uw gebeden vragen.

Gerard Feller

Citaat van Rob Matzken

Geloof, hoop en liefde helpen ons te volharden, ook wanneer de spiegel der eeuwigheid nog steeds duister is, in het bijbels paradigma niet zien, nochtans geloven. Totdat eenmaal God zelf die spiegel zal wegnemen waarmee Hij ons paradigma zal verwisselen, zoals men een ander kled aantrekt, en wij met verbazing Hem zullen zien in wie wij geloofd hebben. Dan wordt ons geloof verwisseld voor aanschouwen en wordt onze hoop verwezenlijkt. Maar de liefde blijft tot in eeuwigheid, daarom is de liefde de meest van deze drie.

Jim Wilder naar Nederland

Het leven biedt vaak onaangename verrassingen. Hoe gemakkelijk raken mensen niet verwond in hun binnenste. Verwonde mensen kunnen vaak zichzelf niet meer zijn. Ze zijn geblokkeerd in hun groei in volwassenheid en identiteit. Genezing van God gebeurt vaak op twee manieren. Hij geeft ons genezing in onze trauma's en adopteert ons in zijn eigen familie. Soms is het herstel van trauma's alleen mogelijk als we vriendschapsrelaties hebben. En soms is er meer groei in volwassenheid nodig voor het herstel van trauma's. Dr Jim Wilder een Amerikaanse christenpsycholoog die veel werk en onderzoek verricht heeft op terreinen als pastorale zorg, leefgemeenschappen, identiteitsveranderingen, trauma's en occultisme, geeft op zaterdag 8 oktober in Dordrecht op de dag van de pastores die Stichting

de Hoop organiseert een aantal van zijn ervaringen op deze gebieden door. Hij presenteert dan ook zijn Life Model, living from the heart Jesus gave you, de vreugde

des Heren is mijn kracht, een boek wat in het Nederlands ook aan de deelnemers van die dag zal worden meegegeven. Het onderwijs van Jim geeft inzicht in de combinatie van factoren die o.a. leiden tot succesvolle gebedsbedieningen. De antwoorden die gegeven worden zijn vaak een sterke combinatie van gezonde spiritualiteit, intellectuele inzichten, sterke bindingen in vriendschapsrelaties binnen en buiten de kerk, die ons helpen te groeien naar het beeld van Christus in ons. Het Life model laat Gods betrokkenheid door onder andere spirituele adoptie zien en is zeker niet alleen een zaak van de counselor, maar wordt vooral gevonden in de gemeenschap der heiligen. Daarnaast wordt door Jim ook nog onderwijs gegeven in de expertisedagen die door de Stichting de Hoop en het Heil des Volks maandag en dinsdag georganiseerd worden. Deze dagen zijn vooral bedoeld voor professionele hulpverleners en geïnteresseerden. U kunt voor meer info voor de dag van pastores op 8 oktober of voor het seminar van professionele hulpverleners op 10 en 11 oktober bellen of schrijven naar Stichting de Hoop, Provincialeweg 70, 3329 KP Dordrecht, telefoon 078-6111111.

Nodig ons uit!

U kunt ons uitnodigen voor een cursus, training, of lezing in uw gemeente, kring of vereniging.

- Een cursus Bijbels omgaan met spanningen (een of twee zaterdagen of vier avonden)
 - Introductieavond over christen zijn en assertiviteit. Eventueel gevolgd door een cursus die u ook open kunt stellen voor anderen.
 - Een lezing over onderwerpen als:
stress, new age, burn out, occultisme, geestelijke stromingen, psychosomatiek, pastorale thema's, alternatieve geneeswijzen, demonie, bijbels holisme, en nog veel meer.....
 - U kunt ook informeren naar een geheel verzorgde cursus in ons centrum.
 - Kosten minimaal € 100,- per dagdeel + autokosten Oudewater vice versa (€ 0,23 p/km)
- Stichting Promise, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater tel 0348-563359 fax 0348-563968 e

Kabbala, een tro van waarheid en

Actualiteit

De eeuwenoude Kabbala lijkt bezig aan een heuse 'come-back'. Regelmatig haalt deze oude leer de hedendaagse kranten. Van het Kabbalah Centre van rabbijn Berg in de Verenigde Staten rijzen wereldwijd de filialen als paddestoelen uit de grond.

De bekende 'ster' Madonna doneerde onlangs miljoenen euro's voor de oprichting van een nieuw Kabbala-centrum in Londen. Demi Moore heeft de Joodse beweging Kabbalah ingeschakeld om van haar veel jongere vriend Ashton Kutcher een echte familieman te maken. Zij heeft deze tip gekregen van Madonna, die zegt dat de beweging haar ontzettend heeft geholpen bij het in toom houden van haar man. Demi probeert Ashton nu zover te krijgen dat hij het water van het Kabbalah-centrum drinkt, omdat het positieve energie zou geven en helende krachten schijnt te hebben. Ook Mick Jagger ging met zijn huwelijksproblemen te rade bij een kabbalist.

De colleges over kabbalistiek aan de Universiteit van Leiden trekken volle zalen. De Nederlandse Vereniging tot Bevordering van Kennis van Kabbala, verbonden aan het Bnei Baruch Centrum van rabbijn Portnaar, wil via een website (www.kabbalah.info/dutchkab) eraan bijdragen om "mens en maatschappij gezond te maken" met deze oeroude 'wetenschap' (2).

Omdat tegenwoordig zoveel over de Kabbala als geheime leer wordt gespeculeerd, en ook Christenen zich steeds weer tot deze Joodse mystiek aangetrokken voelen, is het van belang een en ander te analyseren teneinde aan te tonen hoe ver het orthodoxe Jodendom zich verwijderd heeft van de betrouwbare bijbelse bodem, en juist daarvoor ontvankelijk is geworden voor de meest absurde en occulte opvattingen, waardoor de Tora (de 5 boeken van Mozes, ook wel Pentateuch genoemd) tot medium werd gemaakt om met de onzichtbare (lees: demonische) wereld in contract te komen (1).

Van Dale vermeldt bij Kabbala: "geheime leer en mystiek der Joden in de middeleeuwen" en bij mystiek: "hartstochtelijk streven naar de bijzondere vereniging van de ziel met God en van God met de mens".

Wat is Kabbala?

Het woord Kabbala betekent niets anders dan 'traditie' of 'overlevering'. Omdat het een Hebreeuws woord betreft, valt de klemtoon op de laatste lettergreep: kabba-lá. De oorspronkelijke Hebreeuwse stam 'k-b-l' betekent 'dat wat ontvangen is' en duidt op de ontvangen wijsheid en mystieke kennis, die – volgens de overlevering – rechtstreeks afkomstig zou zijn van God. God zou oorspronkelijk de mysteriën van de Kabbala aan engelen geopenbaard hebben, en de engelen hebben het weer doorgegeven aan Adam, Noach, Abraham en Sara. Zo zou Abraham het Boek van de Schepping (= Sefher Yetsirah) geschreven hebben (2).

Van Dale vermeldt bij Kabbala: "geheime leer en mystiek der Joden in de middeleeuwen" en bij mystiek: "hartstochtelijk streven naar de bijzondere vereniging van de ziel met God en van God met de mens". Elders wordt Kabbala omschreven als "een mystieke stroming in het Jodendom, die zich bezighoudt met het vaststellen van de diepere zin, die zich achter de letters, schrifttekens en woorden van de Hebreeuwse tekst van de Tenach (= Oude Testament) verschuilt". De Kabbala richt

zich daarbij vooral op het scheppingsverhaal en de visionaire schriftgedeelten, en tracht na te speuren wat er vóór de schepping was en wat er boven de zichtbare hemel is. Rabbijn Portnaar zegt het zo: "Kabbala is de wetenschap van het bevatten van het Hoogste, dat is de geestelijke wereld, van waaruit alles naar onze wereld afdaalt. Het bestuderen van de Kabbala biedt de mens de mogelijkheid om de redenen van de gebeurtenissen in onze wereld te begrijpen" (2). Volgens de schrijver Erich Bischoff omvat de Kabbala "de traditie van de door de Talmudisten voornamelijk mondeling overgeleverde geheime leer inzake het wezen van God (en de vraag hoe dit wezen zich openbaart), inzake de wetten van de schepping en inzake zielsverhuizing en reïncarnatie. Naast dit metafysisch karakter heeft de Kabbala nog een tweede gezicht: een magische. Deze zijde heeft grotendeels betrekking op het aanroepen van demonische machten door middel van toverformules, en op letters en cijfercombinaties welke vooral gebruikt worden bij amuletten en zegen- en vervloekingsformules" (6).

Professor dr. W. Ouweneel (9) omschrijft de Kabbala als "het Joodse occultisme dat uiteindelijk teruggaat op (verminkte) bijbelse waarheden, vermengd met mysticisme, gnosticisme, astrologie en magie, welk laatste vooral is gekoppeld aan de getalswaarde van de 22 letters van het Hebreeuwse alfabeth". Volgens Rebecca Brown en Daniël Yoder (8) "is de leer van de Kabbala een godsdienst van geestelijke kracht en een vervolg op de oude aanbiddingsdienst van Baäl en Moloch (welke in het Oude Testament streng door God werd veroordeeld). In werkelijkheid gaat het om een vorm van satanisme, ofschoon mensen die er deel van uitmaken, de naam satan nooit gebruiken. Zij onderwijzen en dienen de "Meester"."

We zien hieruit een diversiteit aan visies over de Kabbala, reden om het nader te bezien. Gezien de uitgebreide literatuur

ebele smeltkroes leugen

over Kabbala kan het slechts een zeer beperkte beschouwing in hoofdlijnen zijn.

Geschiedenis en geschriften van de Kabbala

Volgens de kabbalisten ligt het Boek van de Schepping (= Sepher Yetsirah) ten grondslag aan al hun literatuur. Hoewel Abraham wordt aangewezen als de schrijver, werd het 3000 woorden tellende geschrift waarschijnlijk door rabbi Akiva samengesteld in de vroeg-rabbijnse tijd (begin 2e eeuw na Chr.). Hierin wordt het universum beschreven met behulp van de zgn. Sefiroth (= sferen) en worden verbanden uitgelegd, die er zijn tussen hemel en aarde; tussen de engelenwereld en het leven op aarde. Dit oudste boek "Sepher Yetsirah" (van vòòr Chr.) wordt door Joodse geleerden als het meest duistere en moeilijkste boek van de Joodse literatuur gezien. In de Talmoed staat dat bepaalde rabbi's deze "Sepher Yet-sira" ook gebruikten voor magische praktijken en bezweringen (2,4).

Van grote betekenis voor de Kabbala is de zgn. merkavamystiek geweest, wat zoveel betekent als "gecompliceerde geheimen". Er is daarover een uitgebreide literatuur uit de 4de tot de 10de eeuw in het Hebreeuws en het Aramees. Volgens rabbi Simeon ben Lakiesj zouden de aartsvaders de auteurs zijn van de merkavamystiek. Door eindeloze herhalingen met alle mogelijke opeenstapelingen van synoniemen en meditatie trachtte men rechtstreeks of via verschillende engelvorsten openbaringen te verkrijgen over de hemelvaart van de ziel. Uit de 6de eeuw dateert de uitgave van het magisch handboek "Charba de Mosje" waarin elementen uit de merkavamystiek zijn vermengd met louter toverij. Het misbruik van

de Bijbel bij het plegen van toverij is in die tijd ontstaan, en vermoedelijk is uit deze literatuur de gedachte van de oudste kabbalisten voortgekomen, dat de Tora niets anders zou zijn dan een machtig complex van namen van God. Het boek Yetsirah, dat waarschijnlijk uit Babylonië afkomstig is, behandelt de opbouw van de kosmos waarbij de rangschikking van de verschillende sferen in verband wordt gebracht met de mystieke kracht van de 22 letters van de Hebreeuwse alfabeth, die de geheimen van het universum en God zouden onthullen [letters zouden het oerelement van de schepping zijn geweest door het woord, de logos; eindeloos werd gespeculeerd over bijv. de vorige werelden en de pre-existentie van de tijd]. Vanuit de idee dat de krachten die in de taal, in de woorden, liggen opgesloten, stamt de leer van de Kabbala dat de 4 letters van de naam van God (JHWH) de voortgang van de wereldgeschiedenis voorstellen (1).

In de 12e eeuw verscheen het "Boek van het Stralende Licht" (= Sefer ha-Bahir), waardoor de kabbalistiek meer een filosofische stroming werd. Dit boek zou oorspronkelijk al in de 1e eeuw geschreven zijn door ene Nechuniya ben Hakana. In de latere middeleeuwen schreef waarschijnlijk de Spaanse mysticus Moses de Léon (ca. 1240 – ca. 1305) de Zohar (= Boek van de Glans), het belangrijkste geschrift van de Kabbala. Andere Joodse schrijvers menen dat de Zohar (of Sohar) omstreeks de eerste eeuw na Chr. voor het

eerst op schrift zou zijn gesteld, en dat Moses de Léon het oudere geschrift enigszins heeft bewerkt. De Zohar bestaat uit een grote verzameling commentaren op de Tora en latere gedeelten van het Oude Testament. Later werden nog meer mystieke geschriften in de Zohar opgenomen, zoals bijv. de "Sitrei Tora" (= Geheimen van de Tora) en de "Midrassh ha-Ne'elam" (= Verborgene Betekenis). In de Zohar vinden we ook de "Boom van het Leven", waarmee een weg wordt geboden om spirituele verlichting te bereiken (2). Sinds de 13de eeuw staat het totaal van wat aan mystiek in het Jodendom aanwezig is, bekend onder de naam Kabbala.

In de periode 1100-1500 heeft de Kabbala dus ook filosofische trekken gekregen. Er kwamen filosofische verklaringen van het scheppingsverhaal en speculaties over de wereldgeschiedenis. In deze periode was Abraham Aboelafia in Barcelona de vertegenwoordiger van de extatische richting binnen de Kabbala. Daarbij werd de leer van de contemplatie over lettersynthese steeds gecompliceerder. Het bevatte de grondslag voor de magische Kabbala in Safed in Israël (1). (Vanaf het begin van de 13e eeuw was het Spaanse Gerona een belangrijk kabbalistisch centrum. Toen echter het antisemitisme (Inquisitie) de Joden uit Spanje verdreef, zochten velen een veilig heenkomen in de stad Safed, in het toenmalige Palestina)(2). In die plaats ontstond later (omstreeks 1550) het merkwaardige boek "Gale Rasaia" van een anonieme schrijver, waarin voornamelijk het

fenomeen van de zielsverhuizing wordt behandeld (1).

Rond 1750 nam de Kabbala ook in Polen een hoge vlucht, na de oprichting van de mystieke chassidische beweging. Na een terugval in de 19e eeuw (o.a. door het Zionisme en de Verlichting) volgde een nieuwe bloeiperiode in de 20e eeuw. In het toenmalige Palestina was o.a. opperrabbin Abraham Isaak Kook (1865 – 1935) een belangrijk kabbalist (2).

Joodse mystici hebben parallel aan de Bijbel hun eigen wereldbeeld ontwikkeld, dat “de wereld van de geest”, los van al het materiële, probeert te omvatten. Deze mystici proberen door middel van meditatie en het houden van 613 geboden en verboden tot een hogere bestaanswijze op te klimmen. Maar wie zich in de stellingen van de Kabbala verdiept gaat iets begrijpen van het meestal onsympathiek gedrag van de orthodoxe fanatici en hun geestelijke hoogmoed tegenover andersdenkenden (1).

De leer van de Kabbala

Hierboven zijn al enige elementen uit de Kabbala genoemd. Hieronder een meer systematische beschrijving van de inhoud van de Kabbala. Er zijn enkele belangrijke onderdelen.

- 1) De relatie van God tot de schepping. Men wil tot het geheim van de schepping en tot het innerlijk van God doordringen. Vanuit die wens ligt het voor de hand dat voor de kabbalist een lijdende Knecht des Heren, die aan een vloekhout sterft, niet beantwoordt aan de verheven voorstelling die de vrome Jood zich van de Godheid maakt. Daarom willen Joden niets weten van de smadelijke dood van een Messias, die onder Gods bescherming staat, want in hun visie uit de Godheid Zich in kracht en niet in zwakheid (1).
- 2) Er worden zgn. sefiroth (meervoud van ‘saffir’ dat lichtglans betekent) onderscheiden. Dat zijn rangschikkingen of schakeringen in de schepping, of anders gezegd: attributen of emanaties van het goddelijke (1). De 10 sefiroth, met elkaar verbonden door 22 lijnen (vanwege de 22 letters van het Hebreeuwse alfabeth), vormen de ‘boom van de sefiroth’, ook wel de ‘kabbalistische boom’ of ‘boom des levens’ (zie opmerking verderop) genoemd. Het systeem van de 10 sefiroth is vergelijkbaar met het chakra-systeem van de hindoeïstische yoga ten einde de astrale wereld te kunnen betreden (9). Er moeten uiterst moeizame concentratie- en meditatie-oefeningen worden getraind. Net als in de yoga heeft ook de kabbalist speciale lichaams-houdingen en ademhalingstechnieken uitgedacht om de verbeeldingskracht en de concentratie te trainen om zo tot

zelfhypnose en trance te komen. Een en ander is niet van grote gevaren ontbloeit (9).

- 3) De oerwerelden die zich zowel in het goddelijke als in het aardse rijk manifesteren. Uitgaande van Jesaja 43:7 (“Een ieder, die naar Mijn Naam **genoemd** is, en die Ik **geschapen** heb tot Mijn eer, die Ik **geformeerd** heb, die Ik ook **gemaakt** heb”) worden deze werelden genoemd: Atsilot of Atsilut (de genoemde 10 sefiroth, de wereld van de uitstraling of nabijheid), Beria (de wereld van de schepping, meestal de engelenwereld), Jetsira of Yetsira (de wereld van de vorming en vormgeving, de wereld van de sferen) en Assia of Assiyya (de wereld van de handeling) waarover verschillend wordt gedacht (bijv. wereld van de materie en van de boze geesten) (1,2).
- 4) Het probleem van (het ontstaan van) het kwaad. De Zohar werkt het idee van het boek Bahir als zou het boze de 5de sefiroth (kracht of gericht), de linkerhand van God zijn, verder uit tot de leer dat de oorsprong van het boze ligt in een straffende macht die zich heeft losgemaakt uit de gemeenschap met de genade, waardoor het gericht zelfstandig gaat optreden, en zo ontstaat het rijk van de demonische machten (1). Hier zien we waarheid en leugen door elkaar lopen.
- 5) De antropologie van de Kabbala. De mens is de meest voltooide en hoogste kosmisch gedaante, en kroon van de schepping. Hij heeft een vrije wil, en hij kan de eenheid van alles wat er in de hemel en op aarde gebeurt, bevorderen of verstoren. Het wezenlijke van de mens is zuiver geestelijk. Het lichaam wordt gezien als slechts een sterfelijk omhulsel, een product van de zondeval (1).

Een bepaald onderdeel van de Kabbala verdient een aparte vermelding, namelijk de zgn. Gematria. Deze getallen-mystiek raakte vooral tussen de 8e en 11e eeuw in zwang en heeft de Kabbala sterk beïnvloed. De getallemystiek werd gezien als een manier om verborgen bijbelse betekenissen te onthullen. De letters van het Hebreeuwse alfabet kregen ieder een getalswaarde (aleph = 1, beth = 2, gimmel = 3 enz.). Ook kregen de letters een symbolische betekenis (aleph = stuwende kracht, beth = passiviteit enz.). Eigenlijk is de getallemystiek al heel oud. Ook bij de Babyloniërs, Assyriërs en Egyptenaren was men hierin reeds zeer bedreven. Daar werd

vooral ook verband gezocht met de stand en loop van de hemellichamen en hun betekenis voor het leven op aarde (2). Op zich is het onderkennen van bepaalde betekenissen van getallen zeker niet verkeerd. Immers de Bijbel noemt niet voor niets bepaalde getallen zoals bijv. 3, 7, 8, 12, 40, 50 etc. Maar het gevaar is dat men te ver daarin doorgaat. Zo kan de boze alles van God misbruiken. Bij de Kabbala heeft men een grens overschreden, en is men door boze geesten misleid, in occult vaarwater terechtgekomen

Tenslotte moeten we erop wijzen dat in de Kabbala ook nog een leer van de zielsverhuizingen voorkomt, en wel in alle mogelijke vormen. Zo treft men in het boek Bahir de zielsverhuizing aan als de oplossing voor

het probleem van de schuldcompensatie, wat doet denken aan het karma-denken in het Hindoeïsme. Zo zou door het in acht nemen van de 613 ge- en verboden van de Tora de ziel van de mens weer in orde komen. Het gaat dus om een systeem van zelfverlossing. Het eindeloos proces van reïncarnaties kan echter verkort worden door o.a. bepaalde rituele handelingen uit te voeren. Als straf kan een terugval tot zelfs in het delf-

stoffenrijk worden opgelegd. We zien zo allerlei absurditeiten in het kabbalistische denken. Ook kent de Kabbala een astrologische magie en een kabbalistische alchemie (1). Verder zijn er bij de Kabbala een mystieke, filosofische tak (met als doel eenwording van de mens met God) en een magische tak (om geestelijke en materiële machten te beheersen en ze voor of tegen anderen aan te wenden) te onderscheiden. De orthodoxe, kabbalistische Joden zien de liberale Joden als domkoppen (onrechtvaardigen). Maar de vergissing van de orthodoxen is dat niet het intellect bepaalt of iemand rechtvaardig of onrechtvaardig is. Bovendien is de dwaling bij het uitvoeren van religieuze rituele handelingen dat het daarbij niet gaat om de naaste, die men moet liefhebben, maar meer om formele handelingen waarmee men meent Gods ‘genade’ te kunnen verwerven. Zulke religieuze handelingen kan men echter als een vorm van geestelijk egoïsme bestempelen. Bovendien brengen bepaalde meditatie van de mystieke weg grote lichamelijke en geestelijke gevaren met zich mee. Al deze praktijken gaan tot in het occulte, en brengen duistere machten in actie. Tot het complex van technieken behoort de gebedsmystiek waarbij magie met de naam van God wordt bedreven door in eigen kracht de Godheid tastbaar naar zich toe te citeren of door middel van bezinning (intentie). In de

‘Roeach ha-Kodesj’ worden zelfs verschillende praktijken voorgesteld die vooral dienen om contact te krijgen met overleden gelovigen! In kabbalistische kringen in Tel Aviv (Benei Brak) en Jeruzalem (Mea Sjarim) is er grote honger naar kabbalistische ervaringen, en zoekt men koortsachtig naar de geheime formules (lees: toverformules) in de manuscripten van de eerder genoemde Abraham Aboelafias. In diverse synagogen worden meditatievoorschriften onderwezen en beoefend, een studie die jarenlange geestelijke oefening vereist. Men beseft niet dat men een speelbal is van demonische machten. Echte bijbelse visioenen ontstaan immers niet door een bepaalde techniek maar zijn spontaan. God is soeverein en laat Zich niet manipuleren. Alle extatische contemplatieoefeningen, die de Middelaarrol van de door God gezonden Messias Jezus vervangen, moeten als occulte praktijken worden gekwalificeerd en verworpen worden. Juist het feit dat er demonische machten bestaan en de mogelijkheid dat mensen ermee in contact kunnen komen, maakt het kunnen onderscheiden van geesten onmisbaar. Wie onwetend is van de misleiding, kan een prooi worden van de duistere machten, die naarmate de eindtijd vordert, steeds actiever zullen worden (1).

De mystieke meditatie leidt onmiskenbaar tot occultisme, maar daar spreekt men liever niet over en men bedekt het met een sluier van geheimzinnigheid. Daarom is het van belang dit alles openbaar te maken om Christenen te laten zien in welke occulte atmosfeer het orthodoxe Jodendom zich beweegt. Er is zelfs kabbalistische lectuur die alleen met occulte zintuigen gelezen kan worden en die aanwijzingen geeft voor bijv. automatisch schrijven, dat is schrijven onder inspiratie (lees: dwang) van boze geesten, waarbij de kabbalisten ervan uitgaan dat dit het werk is van de Heilige Geest, terwijl in waarheid de machten der duisternis aan het werk zijn! Hieruit blijkt wel hoe noodzakelijk het evangelische getuigenis is tegenover de Joden, en hoe onjuist de visie is als zou er voor de Joden een andere weg tot eeuwig behoud zijn dan door geloof in Jezus Christus. Wie het huidige Israël verheerlijkt alsof dat het reeds door Jeshoea ha Masjiach (Jezus Christus) geregeerde en door de Geest vernieuwde volk is, die is zelf een misleider van zowel Joden als Christenen (1).

Bij bestudering van de Kabbala valt op dat er een nauwe relatie bestaat met tal van andere spirituele en mystieke leringen. We

zien parallellen met het Hindoeïsme (Brahma, Vishnu en Krishna zijn analoog met de drie ‘zuilen’ in de wereld van Atsilut: expansiviteit, creativiteit en restrictiviteit). De ideeën van Plato komen overeen met de principes van Yetsirah. Bij het Boeddhisme vinden we ook een symbolische ‘levensboom’ als spil van het universum. In de Koran vindt de Kabbala aansluiting voor wat betreft de ‘engelenleer’, waar sprake is van acht engelen, die de troon van Allah ondersteunen. Ook in de oude Perzische godsdiensten zijn engelen terug te vinden, zoals die door de kabbalisten ‘gezien’ worden. Vrijmetselaars, Theosofen, Mystici, Tempeliers, Rozenkruisers en vele anderen namen de Kabbala als uitgangspunt van hun leer. De Vrijmetselaar Ragon stelde zelfs dat de Kabbala DE sleutel is tot alle occulte wetenschap en dat de Gnostici werden geboren uit de kabbalisten (1,4).

Kritisch commentaar op de Kabbala

Hierboven is al gewezen op negatieve kanten van de Kabbala. Hoe moeten we de Kabbala beoordelen in het licht van de Bijbel? Waar de kabbalist op zoek gaat naar hetgeen vóór de schepping was en wat er zich boven de zichtbare hemel bevindt, waarschuwt Gods Woord uitdrukkelijk in Deut. 29:29: “De verborgen dingen zijn voor de Here, onze God; maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen...” Tegenover het zelf werken aan de verlossing van de wereld, zoals de Kabbala voorstaat, stelt de Bijbel dat wij “om niet gerechtvaardigd worden door de verlossing, die in Christus Jezus is” (Rom. 3:24). Gods Woord wijst ons op “de Geliefde, in Wie wij de verlossing hebben door Zijn bloed” (Ef. 1:7)(2).

In de Sepher ha-Bahir wordt gesproken over de aard van God en het bestaan van satan. Daarbij wordt – evenals in de Gnostiek – gesteld dat het kwaad een integraal deel van God zelf is! Wij weten echter dat “God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis”(1 Joh. 1:5) en “welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis?” (2 Cor. 6:14). De Kabbala maakt verschil tussen Lucifer en satan. De eerste zou minder boosaardig zijn dan de tweede. 2 Cor. 11:14 leert ons echter dat satan dezelfde geest is als de engel des lichts, namelijk Lucifer (2).

Waar met name de Sepher Yetsirah gebruikt werd voor magische praktijken en bezweringen, weten wij dat in het Oude Testament magie en toverij ondubbelzinnig worden veroordeeld: o.a. in Lev. 19:26, Deut.

18;10, 2 Kon. 17:17 en Jer.

27:9. In de Zohar wordt het doel van het menselijk leven verwoord als: ‘door bewustzijn de ziel te verheffen naar eenwording met God’. De Bijbel leert echter dat wij ons “van de afgoden tot God bekeerd hebben, om de levende en waarachtige God te dienen, en uit de hemelen zijn Zoon te

verwachten, die Hij uit de doden opgewekt heeft, Jezus, die ons verlost van de komende toorn” (1 Tess.1:9 en 10).(2).

Occultisme in het algemeen, en ook de Kabbala als filosofie, prikkelt de menselijke nieuwsgierigheid; het betreft een onheilige nieuwsgierigheid. Occultisme is het betreffen van de geestelijke wereld buiten de door God gewezen weg om, men gaat dus over de door God gegeven grens. Dat ziet men al in het boek Genesis waar Eva door de slang wordt verleid om van de ‘boom van kennis van goed en kwaad’ te eten. Merkwaardig is dat juist deze boom door de Kabbala als ‘boom des levens’ wordt gezien. Wat een verleugening, want de boom des levens is een beeld van Jezus Christus. Ook de bouw van de toren van Babel wijst op occultisme, dus op het vanuit de aarde, vanuit de mens zelf in eigen kracht, God willen bereiken. Kennis, en zeker occulte kennis, maakt opgeblazen. God wil Zich graag aan Zijn kinderen openbaren, maar wel op Zijn tijd en op Zijn voorwaarden, namelijk door het persoonlijk geloof in Jezus Christus als Verlosser van de zondeschuld, waardoor de mens met God is verzoend, en dat door genade alleen, en niet door eigen inspanning. God wil Zelf ons als Zijn kinderen verrassen, dus waarom zouden we dan in eigen kracht Gods geheimen gaan ontsluiten? Dat laatste is de valkuil van de boze, uitgebeeld door de ‘boom van kennis van goed en kwaad’. We mogen zijn als de ‘kinderkens’, als de kinderen van God, Die onze hemelse Vader wil zijn. Wij mogen ons aan God toevertrouwen ook al zijn de geheimenissen van de schepping nog niet ontsluit. Jezus zei: “Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan” (Markus 10:15) en Jezus verblijdde Zich door de Heilige Geest toen Hij zei: “Ik dank U, Vader, Heer des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, doch aan kinderkens openbaar. Ja, Vader, want zo is het een

welbehagen geweest voor U” (Lukas 10:21).

Concluderend mogen wij stellen dat de Kabbala op buiten-bijbelse wijze een verband tracht te leggen tussen de mens en God, om dan die beide in relatie te brengen met de geestelijke krachten in het universum. De traditionele kabbalist beoefent een geheime kunst, waarmee ongewone kennis van kosmische wetten en krachten toegepast kan worden voor het menselijk ‘welzijn’. Dit is niets anders dan magie en occultisme.

Isaac da Costa schreef in zijn ‘Israël en de Volken’: “De Kabbala is een chaos van verzochte ijdelheden, waaruit hier en daar een straal van hogere Bijbelse waarheden doorbreekt”. Juist hierdoor werd eeuwenlang belangstelling gewekt voor de Kabbala, ook bij vele Christenen, met name bij hen, die ernstig zochten naar verzoening tussen Joden en Christenen. Helaas was het gevolg dat men daardoor verzeild raakte in ‘mystieke vreemdheden’ en ‘magische krachten’. Waarom zouden wij de weg tot God zoeken langs de vage, ingewikkelde en buiten-bijbelse weg van de Kabbala? God Zelf gaf ons Zijn Woord als “een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad” (Ps. 119:105) en Christus zei: “.. niemand komt tot den Vader, dan door Mij” (Joh. 14:6). Dank Hem voor “het woord des Heren, dat blijft in der eeuwigheid” (1 Petr. 1:25) en “een kracht Gods tot zaligheid is voor een ieder, die gelooft, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek” (Rom. 1:16)(2).

De Joodse schrijver Pülz gaat bij de behandeling van de Kabbala nog in op de gevolgen ervan voor het Joodse volk. Hij zegt: “Wie de betekenis van de Kabbala voor de Joodse leer en het Joodse leven niet kent, zal nooit kunnen begrijpen hoe orthodoxe Joden over geloofskwesties denken. De Kabbala met haar mengelmoes van halve waarheden en verzinsels (verdichtels zoals genoemd in 2 Cor. 11:14; 1 Tim. 1:4; 2 Tim. 4:4, Titus 1: 13 en 14; 2 Petr. 1:16) heeft (delen van) het Joodse volk nog verder verwijderd van Yeshua, en een invalspoort gegeven voor duistere machten, en wel vooral omdat het Jodendom het bestaan van antigoddelijke machten ontkent. In plaats van de verlossing door God door middel van Zijn Gezalfde Verlosser Jezus (Yeshua = God redt), zwelgt men in een zogenaamd ver-

smeltingsproces van lichaam, ziel en geest, waardoor men denkt de volmaaktheid van de kosmos te bereiken. De Kabbala die door een deel van de Joden als hoogste kennis wordt gezien, voert in werkelijkheid in de diepste afgrond”. “Zoals de Heiland Zelf tijdens Zijn bediening op aarde heeft ervaren, zijn juist de religieuzen van Israël door

boze machten beheerst. En als het bij hun kabbalistische praktijken werkelijk te doen was om de werking van de Heilige Geest, zouden ze al lang hebben ingezien dat Yeshua de beloofde Messias is en dat er geen andere

komen zal” (1).

Waarom de kabbalistische praktijk kan leiden zien we in het schokkende getuigenis van Daniël Yoder (8), de zoon van rijke Amerikaanse Joden. Hij werd naar een exclusieve kostschool (een centrum van kabbalistische praktijken) in Europa gestuurd waar hij jarenlang slachtoffer was van zwaar ritueel misbruik. Hij werd gedwongen deel te nemen aan wrede rituelen waarbij de ‘Meester’ werd aanbeden. Zoals bij zeer rijke families gebruikelijk is, regelden zijn ouders een huwelijk voor hem met Kai, een Jodin, die ook als kind in het kabbalisme ernstig was misbruikt. Als hij zou weigeren met haar te trouwen, dan zou hij ontferd worden. Een jaar na de afgedwongen huwelijksvoltrekking nam Kai Jezus Christus als haar Verlosser aan. Daniël kreeg van zijn ouders de uitdrukkelijke opdracht dat ze over haar geloof in Jezus moest zwijgen. Op een gegeven moment werd Kai ontvoerd, en gedwongen Jezus af te zweren en zo niet, dan zou zij vermoord worden. Kai en Daniël werden naar Israël overvlogen. Terwijl Daniël aan een muur was vastgeketend, werd hij

gedwongen toe te zien hoe zijn vrouw werd doodgemarteld! Door het getuigenis en de dood van Kai komt Daniël kort daarna ook tot geloof in Jezus, en zijn ouders proberen hem door middel van huurmoordenaars om het leven te brengen (8). Uit dit schokkende verhaal zien we hoe groot bij kabbalisten de haat is ten opzichte van Jezus en Zijn volgelingen!! Dat spreekt

boekdelen over de (satanische) geest achter de Kabbala. Natuurlijk kan men tegenwerpen dat dit een extreme situatie betreft.

Dat is inderdaad te hopen, maar toch valt er wel uit op te maken de grote tegenstelling tussen enerzijds de bijbelse boodschap waarvan Jezus Christus de kern is, en anderzijds de Kabbala, die Jezus als de lijdende Messias afwijst.

Tenslotte. Het gaat er in dit artikel niet om mensen te veroordelen, maar te waarschuwen voor misleiding. Het is van groot belang dat we alles wat uit de geestelijke wereld op ons afkomt, toetsen aan de hand van het Woord van God. Immers de satan kan zich voordoen als een engel des lichts (2 Cor. 11:14) en de verleidingskracht van de duistere machten zijn bijna onbeperkt. Daarom is de onderscheiding van geesten, een gave van de Heilige Geest, voor de Christen zo onmisbaar. Uiteindelijk gaat het erom te leren ons vertrouwen te stellen op God, die Liefde is, en Die vanuit die liefde Zijn Zoon gaf om ons met Zich te verzoenen. Buiten Jezus Christus is er geen verlossing.

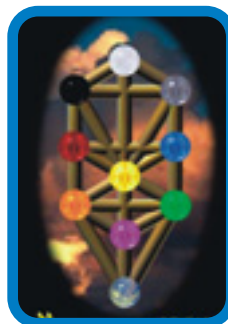
Drs. Piet Guyt - februari 2004.

(Dit artikel bestaat voor een deel uit een forse inkorting (inclusief bewerking) van een zeer uitgebreid artikel (“Bijgeloof en Kabbala bij de Joden”) van de Messiasbelijdende Jood **K.M. Pülz**, en voor een ander deel uit enigszins bewerkte bijdragen van **Alfred Esch** (“Kabbala. Het yoga van het westen?”), en is voorts aangevuld met informatie uit diverse andere bronnen)

Literatuur:

1. Pülz, K.M., Bijgeloof en Kabbala in het Jodendom. In: Israël en de Bijbel.
2. Esch, A., Kabbala, Het yoga van het westen?
3. Isaacson, B., Dictionary of the Jewish Religion. Bantam Books, New Jersey 1979.
4. Baaren, J.I. van, De Kabbala in het licht van de Bijbel. Stichting Moria, Amsterdam 1980.
5. Müller, E., Zohar, het Heilige Boek van de Kabbala. Ankh-Hermes, Deventer 1984.
6. Erich Bischoff, De Kabbala. Inleiding tot de joodse mystiek en geheime wetenschap. Uitgeverij Schors te Amsterdam, 1984.
7. Camphuizen, R.C., Tarrot en Kabbala. Uitgeverij Schors, Amsterdam 1993.
8. Brown, Rebecca en Daniel Yoder, Onverbroken vloeken, Gazon Uitgeverij, 1995.
9. Ouweneel, W.J., Het domein van de slang. Christelijk handboek over occultisme en mysticisme. Buijten & Schipperheijn, Amsterdam 1996.
10. Berenson-Perkins, J., De Kabbala Ontcijferd. Librero, Kerkdriel, 2002.

(naar de literatuur met de nummers 3 t/m 5, 7 en 10 is verwezen door Esch)

Op zoek naar een bijbelse geneeskunde

Gerard Feller:
“Als je een therapie afwijst, moet je er ook iets tegenover stellen”

Weinig onderwerpen brengen de gereformeerde gezindte zo op temperatuur als alternatieve geneeswijzen. Tegenover de groep die ze omarmt, staan zij die deze geneeswijzen tot het domein van de slang rekenen. Hamvraag in de discussie is of een therapie kan wordt losgemaakt van de achterliggende filosofie. Op zoek naar het antwoord, bij het 20-jarige bestaan van Stichting Promise.

Zijn bekering betekende voor Gerard Feller niet alleen de overgang van de Rooms-Katholieke Kerk naar een evangelische gemeente. De ommekeer had ook grote gevolgen voor het leven doordeweeks. „Als de Bijbel voor je gaat spreken, verandert alles. Je relatie met cliënten, je visie op ziekte, je denken over mensen. Je stapt een compleet nieuwe wereld binnen.”

Onthutsend was voor de fysiotherapeut uit Oudewater de ontdekking dat veel medechristenen hun geloof combineren met zaken die zijns inziens haaks op de Schrift staan. Het bracht hem tot de oprichting van Promise, in 1984. Doelstelling van de stichting is het toetsen van opvattingen op maatschappelijk, medisch en sociaal terrein aan het Woord van God. Dat wordt geconcretiseerd door middel van het gelijknamige kwartaalblad, lezingen, cursussen en een eigen website.

Centraal thema van Promise is de bijbelse eenheid van lichaam, ziel en geest. Een eenheid die in de reguliere gezondheidszorg nauwelijks wordt gehonoreerd. De stichting keert zich evenzeer tegen een antroposofisch gekleurd holisme, dat uitgaat van de eenheid van mens en kosmos. De belangstelling voor geneeswijzen die stoelen op oosterse religies verklaart Feller

grotendeels uit het mechanistische mensbeeld in de reguliere geneeskunde. „Tegeelijk heeft dat reductionisme een zeker voordeel. Naarmate je je meer op de gehele mens richt, ga je ook meer de relatie tussen geest en lichaam diagnosticeren. Gebeurt dat niet vanuit een bijbels kader, dan kom je snel bij een mensbeeld waarin het onderscheid tussen mens en kosmos en het verschil tussen scheppel en Schepper verdwijnt.”

Verwarrend

Hoewel hij nog steeds voor honderd procent achter de uitgangspunten van Promise staat, signaleert de evangelische fysiotherapeut bij zichzelf wel een zekere ontwikkeling. „Je moet opletten dat je niet in negativisme vervalt. Als je een therapie afwijst, moet je er ook iets tegenover stellen. Onze praktijk ‘Heel de mens’ verzorgt nu cursussen ‘Bijbels omgaan met stress’, als alternatief voor yoga, we hebben voor hulpverleners een cursus psychosomatiek ontwikkeld, en we geven een cursus assertiviteitstraining binnen bijbelse kaders. Daarnaast bieden we individuele hulpverlening op dit terrein.”

De term ‘alternatieve geneeswijzen’ vindt Feller verwarrend. „Ik ben ook een alternatief therapeut, omdat ik pastorale aspecten integreer in mijn werk als fysiotherapeut. De vraag is niet of een geneeswijze regulier dan wel alternatief wordt genoemd, maar of de betreffende geneeswijze zich verdraagt met dat wat de Bijbel ons leert.” Centraal criterium voor het beoordelen van een geneeswijze is voor Feller het wereldbeeld en het mensbeeld erachter, en de plaats daarvan in met name de diagnostiek. „Diagnostiek vraagt een bepaald raamwerk waarbinnen je gezondheid en ziekte

plaatst. Valt dat met de Bijbel in overeenstemming te brengen, dat is voor mij een belangrijke vraag. Zonder daarmee te suggereren dat de Bijbel een medisch handboek is. Maar het biedt wel een duidelijke mens- en wereldbeschouwing.”

Acupunctuur

De overtuiging dat geneeswijze en achterliggende filosofie nauw aan elkaar verbonden zijn, zag Feller bewezen toen hij zich ruim twintig jaar geleden op gaf voor de zesjarige opleiding acupunctuur. Als een van de eersten in Nederland. „Toen ik de lesstof binnen kreeg, bleek die voor 95 procent uit Chinese filosofie te bestaan. Dat opende mijn ogen voor het feit dat het helemaal geen medische methode is. Acupunctuur is onlosmakelijk verbonden aan het taoïsme. Vanuit de Tao, de oerkracht, komt levensenergie, Tsji, voort. Het is deze

Homeopathie op retour

Na een korte periode van hoogconjunctuur lijkt de homeopathie op z'n retour. De vereniging voor homeopathische artsen is gehalveerd. Het onderzoek naar de werkzaamheid van homeopathie ligt vrijwel stil. Op de Vrije Universiteit van Amsterdam mag de homeopathische arts Martien Brands nog steeds colleges verzorgen, maar ze leveren voor de studenten geen studiepunten meer op. Aan die situatie kwam een eind door de druk van de beweging tegen kwakzalverij. Het aanbod van natuurgeneesmiddelen kwam onder druk te staan door de verplichte registratie, per 1 juni 2002. Veel middelen zijn uit de handel genomen, omdat de kosten van registratie voor de producent niet opwegen tegen de inkomsten.

Huisarts T. Dorresteyn: „Of een reguliere arts het wil erkennen of niet, hij gaat uit van een controleerbare scheppingsorde”

Tijdens zijn studie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam bleef het boek over de alternatieve geneeswijzen voor huisarts Teus Dorresteyn gesloten. Pas in de praktijk werd hij ermee geconfronteerd. „Patiënten vragen soms of ze een bepaalde alternatieve therapie kunnen proberen. Of je hoort dat ze naar een alternatieve genezer geweest zijn, al dan niet met succes.”

Een denigrerende reactie hoeven deze patiënten van de huisarts uit Ederveen niet te verwachten. „Ik vind het belangrijk dat mensen open zijn. We moeten ook niet de indruk wekken dat de reguliere geneeskunde alles weet en alles kan. Wij hebben onze beperkingen. Als mensen geen baat hebben bij een reguliere therapie, kan ik begrijpen dat ze het op een andere manier proberen. Wel zal ik in het algemeen mijn twijfels uitspreken bij alternatieve geneeswijzen. Zowel ten aanzien van de effectiviteit als van de filosofische achtergrond.” Beide elementen staan voor Dorresteyn niet op zichzelf. „In de reguliere geneeskunde probeert men voor het effect van behandelingen een wetenschappelijke verklaring te vinden. Bij de alternatieve geneeswijzen is zo'n redelijke verklaring er vaak niet. Dus moet je het effect gaan zoeken in de filosofie die erachter zit.”

Controleerbare orde

De grens tussen de beoefening van een alternatieve geneeswijze en kwakzalverij is volgens Dorresteyn diffuus. Schokkend was voor hem de ervaring met een ongeneeslijk zieke patiënt uit zijn praktijk die van een alternatieve genezer kreeg te horen dat intensief gebed en bijbellezen, in combinatie met de door hem voorgeschreven pillen, tot genezing zou leiden. „Ze slikte voor honderden guldens per week, uiteraard zonder resultaat.”

Een aantal positieve resultaten zag de huisarts uit Ederveen bij mensen die vanwege allergieën de toevlucht namen tot een beoefenaar van de bioresonantetherapie. „De vraag blijft voor mij wel in hoeverre de afname van de klachten het resultaat was van de therapie. Bij dit type aandoeningen zie je een schommeling in de klachten. Ook spontaan verbetert de situatie soms, terwijl veranderingen in leef- en eetgewoonten de klachten eveneens kunnen beïnvloeden. Maar voor deze patiënten was het een bewijs dat bioresonantie helpt.”

Het is voor Dorresteyn nooit reden geweest patiënten deze therapie te adviseren. „Ik heb te veel vra-

gen bij de achterliggende theorieën.” Het mechanistische mensbeeld van de reguliere geneeskunde is voor de reformatorische huisarts van een andere orde. „Wanneer je de mens ziet als een ingenieus geheel van organen en chemische processen, heb je een zeer versmald beeld van het mens-zijn.

Maar het gaat niet tegen de door God in de schepping gelegde natuurwetten in. Of een reguliere arts het wil erkennen of niet, hij gaat wel uit van de wetenschappelijk controleerbare scheppingsorde en niet van bovennatuurlijke krachten.”

Homeopathie

Hoewel homeopathie in de gereformeerde gezindte breed is geaccepteerd en door predikanten van naam werd gepropageerd, staat Dorresteyn ook tegenover deze geneeswijze afwijzend. „De homeopathie heeft haar oorsprong in een onbijbelse, pantheïstische filosofie. De werking van homeopathie raakt daarbij steeds meer omstreden. Zelfs als deze geneeswijze effect zou hebben, is dat voor mij geen legitimatie om er gebruik van te maken. Voor het potentiëren, waarbij de werkzaamheid van de stof door verdunnen en schudden zou toenemen, is geen enkele redelijke verklaring te vinden. Dat maakt de therapie voor mij duister.

In het boek 'Mag ik alternatief behandeld worden?' van collega Van Balen en een aantal mede-auteurs wordt geconcludeerd dat er geen bijbelse argumenten zijn om homeopathie als occulte geneeswijze af te wijzen, tenzij de therapeut gebruik maakt van occulte methoden bij diagnosestelling

of behandeling. Persoonlijk vind ik deze conclusie te positief. Zolang er nog zoveel onduidelijkheden zijn rondom homeopathie, geldt voor mij het oude adagium uit de geneeskunde 'In dubio abstine'. Bij twijfel afblijven!”

Natuurwetten

De orthomoleculaire geneeskunde, gericht op een goede voeding van de cel, is een van de weinige alternatieve geneeswijzen die de huisarts uit Ederveen gematigd positief beoordeelt. „Jarenlang hebben we in Nederland geroepen dat onze voeding volwaardig is, maar ik heb daar mijn twijfels bij.

Aan ons voedsel worden tal van stoffen toegevoegd, onder andere om het beter houdbaar te maken. Ik kan me voorstellen dat stoffen die de afbraak tegengaan, ook een storende factor bij het opnemen van die stoffen in het lichaam kunnen zijn. Het gebruik van aanvullende vitaminepreparaten lijkt mij nuttig. De orthomoleculaire geneeskunde hoeft ook niet strijdig te zijn met de bevindingen van de natuurwetenschap.”

Volledig sluitend wetenschappelijk bewijs is voor Dorresteyn geen absolute voorwaarde voor de legitimatie en de toepassing van therapieën. „Ook in de reguliere geneeskunde schrijven we middelen voor waarvan nog steeds niet goed bekend is hoe ze precies werken. Dat noopt tot bescheidenheid. Wel wordt gericht gezocht naar een verklaring die men denkt te kunnen vinden binnen het raamwerk van de door God gegeven natuurwetten. Dat is voor mij essentieel.”

geestelijke kracht die invloed op de mens uitoefent.

Als het om homeopathie gaat, is veelzeggend dat vooraanstaande homeopathen als Vithoulkas openlijk aangeven dat ze met hun medicijnen de geest, de levenskracht van de mens beïnvloeden. Het is voor mij onbegrijpelijk dat christenen zich met dergelijke geneeswijzen inlaten.”

Na de bijbelse toetsing vraagt Feller aandacht voor wetenschappelijke toetsing.

„Acupunctuur, ook de elektro-acupunctuur volgens dr. Voll, is wetenschappelijk gezien nonsens. Onderzoek in Maastricht heeft dat overtuigend aangetoond. De zogenaamde energieën die daarmee worden gemeten, zijn in werkelijkheid verschillende huidweerstand. Als acupunctuur werkt, is dat te verklaren uit het placebo-effect of, veel erger, uit occulte beladenheid van de therapeut. Al dan niet onder christelijke vlag.”

Vermenging

De oprichter van Promise wil niet ontkennen dat elementen uit alternatieve geneeswijzen toepasbaar zijn. „Ik kan mensen vragen hun handen tegen elkaar te plaatsen en vervolgens hun ellebogen omhoog te bewegen, om de spieren van de onderarm op te rekken. Daar is niets mis mee. Het wordt een ander verhaal als ik het doe om de energie tussen twee lichaamshelften te bundelen en te proberen vanuit de kracht

die in de handen wordt geconcentreerd in contact met de kosmos te komen. Het is dezelfde oefening, maar de impact is totaal anders. Hetzelfde geldt voor allerlei ademhalingsoefeningen. Veel mensen staren zich blind op de handeling of de oefening zelf. Terwijl het werkelijke probleem in de achterliggende denkwijze ligt, die weer verbonden is aan de persoon van de therapeut.”

Een zorgwekkende ontwikkeling is voor Feller de vermenging van de reguliere geneeskunde met elementen uit geneeswijzen die hij als occult beschouwt. „In de geestelijke gezondheidszorg worden tegenwoordig zaken als neuro-linguïstisch programmeren en allerlei vormen van hypnose gepraktiseerd. Verpleegkundigen in een aantal verpleeghuizen beoefenen de ‘therapeutische touch’, een versluierende benaming voor magnetisme. Binnen de fysiotherapie wordt frequent met yoga en andere elementen uit oosterse geneeswijzen gewerkt. Die vermenging maakt de verwarring nog completer. Het is de hoogste tijd dat christenen aan een heel ander model van gezondheidszorg gaan werken. Ze zouden zich veel meer moeten verdiepen in de consequenties van een bijbels mens- en wereldbeeld voor de gezondheidszorg.”

Homeopaat

Op bescheiden schaal wordt daar al aan gewerkt. In 2001 werd de stichting Preventief Natuurgeneeskundig Gezondheidscentrum De Heelhoeve opgericht, waaraan een twintigtal bijbelgetrouwe reguliere en alternatieve artsen, therapeuten, diëtisten en pastorale werkers verbonden zijn. Een deel van de week werken ze in hun eigen praktijk, daarnaast zijn ze een aantal uren, dagen of dagen beschikbaar voor de stichting. Ze houden dan spreekuur in de vestigingen van De Heelhoeve, inmiddels

op vier locaties: Almelo, Zwolle, Amersfoort en Nieuw Vennep. Doelstelling van De Heelhoeve is patiënten een behandeling te bieden die recht doet aan de gehele mens. Illustratief is dat in Amersfoort en Nieuw Vennep spreekuur wordt gehouden in een bijzaal van een kerk.

Initiatiefnemer van De Heelhoeve was bestuurslid Wim van der Ende, in het dagelijks leven managementadviseur voor instellingen in de gezondheidszorg. Vanuit interesse voor de natuurgeneeskunde volgde hij de opleiding tot klassiek homeopaat. „Ik had zelf een chronisch aandoening en vond veel baat bij de behandeling door een natuurgeneeskundig therapeut, Daardoor is mijn belangstelling gewekt. Tijdens de studie homeopathie ben ik tot geloof gekomen, en kreeg ik vragen bij de opleiding. En bij de cursisten. Veel van hen beoefenden ook reiki en magnetisme. Vanuit de gemeente waarbij ik me had aangesloten werd geadviseerd de opleiding te stoppen.”

Harmoniemodel

Belangrijke reden om toch door te gaan, was voor Van der Ende de drang een principiële verantwoord alternatief voor reguliere behandelingen te vinden. „Je kunt je afvragen of de benaming ‘alternatief’ voor de oorspronkelijke natuurgeneeswijze terecht is. In een aantal opzichten verdient de reguliere geneeskunde, met z'n onderdrukkende medicijnen en aanvechtbare wetenschappelijke experimenten, eerder die typeering. Aan de ene kant zie je hoe mensen alternatieve geneeswijzen kritiekloos omarmen, aan de andere kant wordt het kind met het badwater weggegooid.”

Het aantal alternatieve geneeswijzen dat De Heelhoeve beoefent, blijft beperkt tot fytotherapie (kruideneeskunde), orthomoleculaire geneeskunde en neuraaltherapie, een vorm van pijnbestrijding. Voor de

laatste therapie is een reguliere anaesthesioloog aan De Heelhoeve verbonden. „Wij hebben onze bedenkingen tegen de reguliere geneeskunde, maar die zijn er omgekeerd ook. Terecht. Wij willen werken vanuit een harmoniemodel, waarin het goede uit beide soorten geneeskunde wordt gecombineerd. Voor bloedonderzoek maken we gewoon gebruik van de ziekenhuizen in de omgeving van onze vestigingen.”

Gescreend

De klassieke homeopathie houdt De Heelhoeve buiten de deur. Geen van de middelen die worden voorgeschreven, is gepotentieerd. Ook worden geen medicijnen verstrekt van concerns als het antroposofische Weleda, dat geneesmiddelen bereidt uit biologisch-dynamisch geteelde gewassen.

„We willen duidelijkheid scheppen. Naar onze mening kun je therapieën en geneesmiddelen niet losmaken van de achterliggende filosofie. Daar komt nog bij dat de opbrengsten van deze geneesmiddelen mede worden gebruikt voor de instandhouding van antroposofische instellingen. Dat moet je als christen niet willen.”

Naast de actieve participatie op het terrein van de geneeskunde, biedt De Heelhoeve voorlichting aan mensen die op zoek zijn naar een betrouwbare natuurgeneeskundige. Droombeeld van Van der Ende is de aankoop en inrichting van een letterlijke Heelhoeve: een all-round gezondheidscentrum met verblijfsaccommodatie voor patiënten en eventueel familieleden. „Als mensen te horen krijgen dat ze kanker hebben, gaat hun wereld omver. We willen deze patiënten graag opvangen, om hen psychisch en pastoraal te ondersteunen, praktische vragen te beantwoorden, adviezen te geven en voorlichting te bieden over voedingssupplementen en het Houtsmullerdieet. In nauwe samenwerking met het reguliere medische circuit. Maar ook mensen met klachten door stress of verlies zouden er terecht moeten kunnen.”

Persoonlijke aandacht is in de optiek van de adviseur van De Heelhoeve van onschatbare betekenis. „Rustig over je ziekte kunnen praten, heeft op zich al een therapeutisch effect. In onze vestiging in Zwolle richten we ons vooral op psychosomatische klachten. Naast psychotherapeuten werken daar twaalf pastorale medewerkers. Vanuit onze overtuiging dat we lichaam, ziel en geest als eenheid moeten zien. Alleen zo doe je recht aan de gehele patiënt.”

Tekst: Huib de Vries

Foto's: Anton Dommerholt

Artikel overgenomen uit Terdege

Beperkt opvoedingsresultaat

Als we willen dat ons kind bijbelse normen en waarden gaat hanteren, dan kan dat nooit zonder dat het hart van de opvoeder er bij is betrokken. In een vorige artikel over opvoeding (Promise, juli 2003) kwamen we tot de conclusie dat het louter toepassen van bijbelse regels het doel van de geloofsofvoeding, namelijk dat onze kinderen Jezus leren kennen, behoorlijk kan ondermijnen. In enkele voorbeelden constateerden we dat we als opvoeders geneigd zijn om onze kinderen gedragsregels op te leggen, zonder dat we onze kinderen uitleggen wat de betekenis daarvan is. Voor kinderen is het echter van het allergeenste belang dat ze gaan inzien waarom ze bepaalde dingen wel of niet mogen doen. Toch vallen we als ouders vaak in de valkuil van een korte termijn visie, zonder te bedenken wat het effect van ons handelen betekent voor de langere termijn. In een serie van twee artikelen zal ik proberen om uit te leggen wat ik daarmee bedoel.

Opvoeden is soms een zware strijd

Als pastor kom ik veel te weten over mijn gemeenteleden. Als vertrouwenspersoon word ik vaak, gevraagd of ongevraagd, in allerlei situaties betrokken. Soms zijn dat plezierige gebeurtenissen, zoals de geboorte van een kind, het opdragen van een kind en de ouders in het midden van de gemeente -bij ons worden kinderen opgedragen en kunnen ze op oudere leeftijd besluiten zich te laten dopen- of het aanhoren van ontroerende verhalen van kinderen over hun beleving in het leven met God. Maar af en toe zijn er ook verdrietige dingen die ouders en kinderen uit onze gemeente treffen. Soms gaat dat over gebeurtenissen waar niemand wat aan kan doen, zoals het overlijden van een vader of moeder of een broer of zus. Maar in bepaalde situaties gaat het ook over concrete problemen in het gezin en de opvoeding die na verloop van tijd zijn ontstaan. Ze hadden misschien kunnen worden voorkomen, maar er is niet (op tijd) aan gewerkt omdat het niet bespreekbaar is gemaakt. Hierbij kun je denken aan echtscheidingsituaties, onhoudbare ouder en kindconflicten, hyperactieve kinderen, agressieve ouders of kinderen, enz.

Het is natuurlijk moeilijk voor ouders om dit kenbaar te maken aan buitenstaanders. Je hangt niet snel de vuile was buiten. Maar voor mij als pastor betekent het dat ik er vaak bij betrokken word wanneer er al veel schade aan het gezin en het kind is aangericht. Soms signaleren de leden van ons team kinderpastoraat een vreemde houding bij de kinderen tijdens de zondagschool of constateert een pastoraal werker afwijkend gedrag bij een kind van het gezin dat hij begeleidt. Dat kan er in resulteren dat we ongevraagd onze zorg uitten bij de betreffende ouders en proberen na te gaan

of onze zorg terecht is en, zo ja, hoe we daar bij kunnen helpen. Wanneer ik dat doe merk ik vaak een stuk schaamte of een gevoel van vernedering bij de ouders. Het kost dan best veel wijsheid en fijngevoelighed om het bespreekbaar te maken. Er zijn ook ouders die in eerste instantie de (figuurlijke) deur stevig dichthouden en zeggen: "Waar bemoeit u zich mee, opvoeden is een privé zaak en niet een zaak van de gemeente". Soms zoeken ouders naar allerlei excuses om een bepaald gedrag van hun kinderen te verklaren of te rechtvaardigen. Ik kan me het schaamtegevoel of vernedering best voorstellen. Ook kan ik goed begrijpen dat

ouders eerst de boot afhouden of een bepaald probleem niet willen zien. Het zijn bekende afweermechanismen die ik waarschijnlijk zelf ook toepas in dergelijke situaties. Niets menselijk is ons vreemd. Voor een pastor ook niet. Maar het illustreert wel hoe moeilijk we het vinden om problemen bespreekbaar te maken. In onze gemeente is er een zeer grote laagdrempeligheid om allerlei soorten problemen te bespreken en we creëren allerlei manieren om daarin de helpende hand te bieden. Maar ik constateer ook dat opvoedingsproblemen vaak het moeilijkste zijn om mee voor de dag te komen. En dat het voor veel ouders moeilijk is om deel te nemen aan opvoedingsactiviteiten. Ik hoop een andere keer iets meer over te zeggen over de reden daarvan. In ieder geval illustreert dit hoeveel verborgen strijd er vaak is bij ouders en opvoeders. En de strijd neemt in deze tijd alleen maar toe.

Veel ouders voeren een enorme strijd die ze niet graag aan de buitenwereld laten zien. Er wordt, ondanks dat de openheid daarover toeneemt, nog steeds met voorzichtigheid gesproken over de moeite die kinderen met zich meebrengen. In dit artikel gaan we niet zozeer in op de strijd zelf -dat hopen we een andere keer te doen-, maar gaan we het hebben over de houding waarmee we de strijd tegemoet kunnen treden. Persoonlijk denk ik dat we als ouders die strijd alleen maar goed kunnen volbrengen wanneer we bereid zijn om 'visie' te ontwikkelen voor onze kinderen. Wanneer we hun bekwaamheden en hebbelijkheden leren zien in het licht van Gods plan met hun leven. Uitgaande van de pastorale praktijk denk ik dat menig ouder deze visie mist en daardoor misschien wel een verkeerde strijd voert. Hiermee wil ik geen schuldgevoel onder de ouders aanwakkeren. Ik ben zelf ouder en maak zelf ook vaak de fouten waarvan ik schrijf dat we ze niet mogen maken. Maar ik wel graag wijzen op een aantal ontwikkelingen binnen onze samenleving en opvoedingsgebeuren die negatieve gevolgen hebben, opdat we daarvan zullen leren

Korte termijn visie

Om duidelijk te maken wat ik bedoel, maak ik een onderscheid tussen korte- en lange termijn visie in het opvoeden. In het pastoraat merk ik dat veel opvoeden een ingrijpen is in het leven van het kind op de *korte termijn*. Op zich is dat niet vreemd. De meeste brochures en boekjes over opvoeding zijn er op gericht dat ouders weten hoe ze het beste kunnen handelen in concrete situaties. Dat ze kunnen inschatten hoe de kinderen zullen reageren op hun houding en reacties en hoe ze daar mee moeten omgaan. Wat doen ze met een huilkind? Hoe reageren ze op hun kind dat op school wordt gepest? Wat doen ze met een kind dat niet wil eten? Hoe is hun houding wanneer het kind opstandig is en afspraken naast zich neerlegt? Hoe gaan ze om met een kind dat steelt en liegt. In al deze zaken is het

ontzettend belangrijk dat ouders weten hoe ze moeten handelen op de korte termijn en ingrijpen in actuele situaties. Gelukkig nemen veel ouders dit ter harte en hebben ze visie voor hun kind op de korte termijn. Echter, hoewel veel ouders in staat zijn om in het 'hier en nu' beslissingen voor hun

zonder lange termijn visie

kind te nemen, maak ik mij zorgen over het gemis van een visie voor het kind op de langere termijn.

Lange termijn visie

Ik denk dat veel opvoeden een 'fragmentarisch opvoeden' is. Dat is een uitdrukking waarmee ik bedoel dat je iets doet omdat je iets moet doen. Niet ingrijpen zou verkeerd zijn voor je kind, dus je doet op dat moment wat je het beste lijkt. Maar als je er goed over nadenkt ben je jezelf niet echt bewust waarom je dat doet, waarom je dat op diè manier doet en wat je er uiteindelijk mee wilt bereiken. Veel opvoeden bestaat daarom uit "je mag dit niet" en "je mag dat niet" gebaseerd op de gedachte "dat hoort gewoon niet zo". Als opvoeders nemen we vaak niet eens de tijd om ons af te vragen waarom ons kind iets wel of niet mag doen. En toch is dat een zeer belangrijke vaardigheid voor ouders om hun kinderen iets te leren waar ze hun verdere leven ook nog wat aan hebben. Die vaardigheid wordt beoefend door visie op de langere termijn te ontwikkelen. Wie dat gaat doen gaat zich na verloop van tijd bewust afvragen: wat wil ik met deze opvoedingsmaatregel, in het leven van mijn kind bereiken; wat is het effect van mijn handelen op de langere termijn?

We beseffen als ouders te weinig dat de 'korte termijn opvoeding' (ingrijpen in de actuele situatie) nagenoeg geen waarde heeft als we de 'lange termijn doelstelling' (wat we uiteindelijk willen bereiken met ons kind) niet duidelijk voor ogen hebben. Investeren en ingrijpen op de korte termijn mist het beoogde effect als we niet helder en duidelijk het einddoel voor ogen hebben. Er is visie nodig voor onze kinderen. Als christenouders voeden we onze kinderen toch op met de verwachting dat de Here Jezus in toenemende mate gestalte gaat krijgen in ons kind! Zouden we ons dan niet regelmatig proberen voor te stellen hoe ons kind er over een aantal jaren uit zou kunnen zien wanneer het beeld van Christus in hem tot groei is gekomen?

Een voorbeeld: de school

Veel ouders besluiten om hun kinderen naar de school te doen die het dichtst bij huis staat. De meeste van deze besluiten komen voort uit praktische overwegingen: het is dichterbij huis, het bespaart tijd om te brengen en te halen van school en vriendjes. Voor de korte termijn is dit heel praktisch en handig. Maar wat zijn de gevolgen voor de langere termijn? Onze kinderen verkeren acht jaar onder de invloedssfeer van een school. Als ik er van

uit ga dat meer dan de helft van onze 'christelijke' scholen onbijbelse of anti-bijbelse dingen leert en lesmaterialen gebruikt die doordrenkt zijn van monsters, feeën, heksen, trollen, tovenaars, boze geesten, enz., waarom nemen dan zo weinig ouders de moeite om in een persoonlijk gesprek na te vragen wat de identiteit van de school is, hoe dat tot uiting komt in de lessen, wat de plaats is van het gebed, wat de betekenis is van Gods Woord, wat de onderwijsmethodieken zijn, wat voor lesmateriaal er wordt gebruikt, enz.? Zou dat komen omdat de 'korte termijn visie' sterker aanwezig is dan de 'lange termijn visie'?

Een voorbeeld: de TV

Een ander voorbeeld is de televisie. James C. Dobson, hoogleraar kinderspsychologie en leider van de internationale organisatie "Focus on the Family", noemt in één van zijn publicaties een aantal statistieken waaruit blijkt dat Amerikaanse kinderen zevenendertig seconden aandacht per dag van hun vader krijgen en dertig of meer uur per week worden beïnvloed door de commerciële televisie. ¹Zal dit veel verschillen met de Nederlandse situatie? Velen van ons weten hoe gemakkelijk het is om ons kind voor de elektronische oppas te zetten. Er komt op korte termijn veel tijd vrij waardoor we een hoop andere nuttige dingen kunnen doen. De vraag is echter: wat zijn de lange termijn effecten? Ik vraag me af hoe christenouders in staat zijn hun kinderen van vier of vijf jaar ongecontroleerd elke dag naar bijvoorbeeld 'pokémon' laten kijken. Dat gebeurt heel veel. Ook in mijn eigen vriendenkring. Op dat punt maak ik mij er niet populairder op als ik vraag wat de gevolgen daarvan zijn bij hun kinderen. Alleen al het stellen van die vraag wekt bij veel van mijn vrienden wrevel op. En dat is jammer, omdat –naar mijn overtuiging– op dat moment onze opvoedingsdoelstelling, dat Christus gestalte gaat krijgen in ons

kind, geweld wordt aangedaan. Misschien verlangen we het wel, maar onze inspanning is dan niet in overeenstemming met ons verlangen.

Zonder 'visie op de lange termijn' gaat in de 'visie op de korte termijn' in veel gevallen om wat praktisch het gemakkelijkste is. Maar de vraag is of dat het beste voor het kind is. Wie 'lange termijn visie' heeft zal in veel gevallen beslissingen nemen op de korte termijn, die voor dat moment misschien lastig, vervelend of pijnlijk zijn maar voor de toekomst zegen met zich zal meebrengen. Het is voor mij troostvol om te lezen dat in de Bijbel het opvoedingsdoel met een 'lange termijn visie' (namelijk: het gestalte geven van Christus in de ander) wordt gekoppeld aan inspanning, moeite en pijn:

- In Kolossenzen 1:28-29 schrijft Paulus bijvoorbeeld: "Hem verkondigen wij, wanneer wij ieder mens terechtwijzen en ieder mens onderrichten in alle wijsheid, om ieder mens in Christus volmaakt te doen zijn (opvoedingsdoel). Hiervoor span ik mij ook in, onder zware strijd, naar zijn werking die in mij werkt met kracht (inspanning).
- En in Galaten 4:19 staat: "...mijn kinderen, ter wille van wie ik opnieuw weeën doorsta (inspanning), totdat Christus in u gestalte verkregen heeft (opvoedingsdoel).

Wanneer Paulus hier spreekt over strijd en over weeën en we vergelijken dat met bijvoorbeeld onze schoolkeuze, met de elektronische oppas of met de enorme groei van kinderdagverblijven en crèches, dan mogen we ons afvragen in hoeverre we als ouders bereid en in staat zijn om die verantwoordelijkheid op ons te nemen. Nemen we er de tijd voor om te ontdekken op welke wijze onze eigen kinderen om liefde en aandacht vragen. We zouden ons moe-

ten afvragen of het feit dat er zoveel kinderen rond lopen met verborgen pijn en verdriet, niet voortkomt uit het gegeven dat we niet meer weten wat het betekent om vanuit die 'lange termijn visie' te strijden voor de zielen van onze kinderen?

Een persoonlijk voorbeeld: de verkeerde strijd (1)

Lange termijn resultaten in de opvoeding zijn alleen te bereiken door inspanning en volharding. Toch betrap ik mezelf erop dat zelfs sommige van mijn zogenaamde 'inspanningen' voor mijn eigen kinderen, meer tegemoet komen aan mijn eigen wensen en gevoelens dan die van mijn eigen kind. Soms is de strijd die ik voer in de opvoeding meer een last omwille van mezelf, dan een pijn die ik draag omwille van mijn dochters. Zo wint de wens om mezelf te ontplooiën in mijn bediening als pastor voor de Gemeente, het soms van de concrete investering in de jonge levens van mijn kinderen. Vaak probeer ik me eruit te redden met de vrome smoes dat mijn eigen ontplooiing een grote winst zal zijn voor Gods Koninkrijk en uiteindelijk ook ten goede zal komen voor hen. Maar ik 'vergeet' daarbij dat mijn verantwoordelijkheid en de daaruit voortvloeiende investering het allereerst ligt in mijn gezin (vgl. 1 Tim. 3:4-5; Titus 1:6).

Een persoonlijk voorbeeld: de verkeerde strijd (2)

Misschien zegt u ook "ik voer een strijd in de opvoeding van mijn kinderen". Maar die strijd kan een andere strijd zijn dan de strijd die in de Bijbel wordt genoemd als het gaat over opvoeden. Tijdens het schrijven van dit artikel voerde ik ook een 'strijd'. Janine, mijn vrouw was een dagje weg en ik zat aan de keukentafel te schrijven. Ondertussen leefden de kinderen zich op de vrije schoolmiddag totaal uit. Dat stoorde, maar er was geen andere optie. Buiten kon er niet gespeeld worden want het regende pijpenstelen. Deze 'stoorzenders' duurden ongeveer twee uur. Toen werden ze zo moe dat ze beiden op een zeurderige, bijna jankende manier begonnen te praten. Het duurde niet lang of ik begon mijn strijd te voeren. Ik dacht: ik kan met dit kabaal geen goed artikel schrijven. Het begon van binnen steeds onrustiger te worden, want 's avonds moest ik nog onderwijs bij ons in de gemeente geven en dit artikel moest vandaag af zijn. Ik voelde me opgejaagd en begon mijn kinderen al de schuld te geven voor het feit dat ik mij niet goed kon voorbereiden. Maar diep in mijn hart wist ik

wel dat het mijn eigen schuld was. Ik wist dat ze vrijdagmiddag vrij zou zijn. En ik was op de hoogte van het feit dat ik voor 's avonds een toerusting moest voorbereiden. Ook wist ik dat als ik mijn weekschema anders had ingedeeld dat dit niet had hoeven gebeuren...

Hoe vaak zijn kinderen niet de dupe van het feit dat ouders het druk hebben met allerlei persoonlijke zaken? Hoe vaak wordt het vragen van een stukje aandacht door de kinderen, door ouders vertaald met een zware strijd? Misschien moeten we onszelf afvragen of we wel de goede strijd strijden. Misschien is de strijd die we voeren wel meer een last omwille van onszelf, dan een

moeite die we ervaren omwille van het kind. Hoeveel ouders zijn er niet die problemen hebben met hun kinderen en klagen over hun eigen moeite, maar niet zien dat die strijd voortkomt uit het gegeven dat het juist de kinderen zijn die problemen hebben

met hun ouders? Ouders die een 'korte termijn visie' hanteren omdat hun eigen ontplooiing en behoeften belangrijker zijn dan de inspanning die ze leveren voor het kind op de lange termijn.

Beste ouder, welke strijd voert u gewoonlijk in het opvoeden van de kinderen? Hoeveel van uw persoonlijke inspanningen zijn gericht op de korte termijn? En hoeveel van uw inspanningen zijn gericht op de lange termijn? In dit artikel heb ik enkele voorbeelden daarvan genoemd. Kunt u die aanvullen met eigen voorbeelden? Wat is uw visie in het opvoeden van de kinderen? Wat voor doel heeft u met uw kind? Noem ze maar bij name en stel voor ieder kind persoonlijk vast wat u op lange termijn met hem of haar wilt bereiken. Ik wens u daarin Gods zegen en zijn wijsheid toe.

Bart Broekman
Getrouwd met Janine
en vader van Elise
(9) en Laure (4)
En pastor van de Bethelgemeente te Drachten

Voetnoot

¹⁾ N.a.v. BRIGHT, B. [et. all.], "Mannen in beweging", uitg. Barnabas Heerenveen i.s.m. Proclama Amerongen, 1997, p. 133-134 (geciteerd uit: DOBSON, J.C. "What wives wish their husbands knew about women", Tyndale, 1975, Wheatos III, p. 157-158).

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

a. Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.

b. Het publiceren via het blad Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek. De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater

Vormgeving en druk

Hoonte Bosch & Keuning, Utrecht

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal €9,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80

3421 SM Oudewater

Tel. 0348 - 563359

Fax. 0348 - 563968

e-mail: info@stichting-promise.nl

internetpagina: www.stichting-promise.nl

Rabobank: 39.16.83.071

Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal €9,

Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57

St.Promise

Lange Burchwal 80

3421 SM Oudewater, Holland